

MIHALI CUSTULA

GOLFU

Dramă Armânească tu Tsintsi Acti

***Virsiuni Armânească, după piesa di Teatru Gărtsească,
"I Golfo", Sciată di Spyridon Peresiadis***

Editsie Ndreaptă di Dina Vangheli

Frândză Trapti dit:

Rivista di Litiratură shi Studii Armăni

Anlu 6, Num. 1, Partea I (Tom XII), April 1999

13

1999

EDITURA CARTEA AROMÂNĂ

Tu Editura Cartea Aromână

tu limba armână

- Nicolae Batzaria – Părâvulii – 1989
Dina Cuvata – Zghic di Moarti – 1989
Nushi Tulliu – Puizii – 1989
George Murnu – Bair di Cântic Armănesc – 1989
Constantin Belemace – Dimândarea Părintească – 1990
Dina Cuvata – Sărmănița – 1990
Ilie A. Ceara – Nihita Turnari – 1991
N. C. Velo – Shana shi Ardirea-a Gramostiliei – 1991
Cola Caratana – Ashteptu Soarili – 1991
George M. Merca – Livădzli – Vatră Armănească – 1991
Thiuhari Mihadashlu – Botsli di Didindi – 1992
Dumitru S. Garofil – Cântitsi di-a Paplui Mita – 1992
Nico Ogeacli – Chisă shi Colise – 1992
Vanghea Mihanj-Sterghiu – Trădzeri – 1992
E. Stere & M. Bara – Frământuri di Bană – 1993
Tulliu Carafoli – Pirushana shi Furlji – 1993
Zicu A. Araia – Fudzi Haraua di la Noi – 1993
Nushi Tulliu – Murmintsă fără Crutsi – 1993
Andreilu-al Bagav – Carti di Aleadziri – 1994
L. Blaga (transpuniri: I. Zeana) – Puizii Aleapti – 1995
D. A. Pariza – Fucurina Neasteasă: Poemi Armăni – 1995
D. A. Pariza – Fucurina Neasteasă: Transpuniri – 1995
Ed. Cartea Aromână – Dicts. Rumân-Armân (Papahagi) – 1995
P. Vulcan (transpuniri: D. Cuvata) – Armăna – 1996
Dimu Tarusha – Lilicea Sândzinată – 1996
Constantin I. Cosmescu – Teatru – 1996
Spiru Fuchi – Soarli Disicat – 1996
Marcu Beza – Proză shi Puizii – 1997
Ilie A. Ceara – Aharistul – 1997
C. Fudulea – Aeshtsă Armănj – Oaminj dit Pirmiti –
Tom I – Pirmituseri dit Balcanj – 1998
Tom II – Pirmituseri dit Rumănie – 1998
Theodor Gher. Zuca – Samaroscutlu – 1999
Zica A. Zica – Marusha – 1999
George M. Merca – Armănamea – 1999
tu editsie paralelă: armână-rumână
Costa Guli – Soneti – 1990
Ionel Zeana – Cântitsi tră Armănami – 1992
N. Guli, C. Guli, I. Zeana – Balada Livezilor – 1994

tu limba rumână

- Nicolae Caratană – Pod peste Legende – 1992
Vetuța Pop – Poeme, Ed. II – 1993
Justin Tambozi – Originea Aromână a Unor Domnitori – 1995
T. Bujduveanu – Romanitatea Balcanică și Civ. Aromânilor – 1997

tu editsie paralelă: armână-ingleză

- Marcu Beza – Doda (transpuniri: I. A. Ceara & L. Byng) – 1998

tu editsie paralelă: rumână-frântsească

- Vetuța Pop – Poeme * Poèmes, Ed. III – 1995

MIHALI CUSTULA

GOLFU

Dramă Armănească tu Tsintsi Acti
Virsiuni Armănească, după piesa di Teatru Gărtsească,
“I Golfo”, Scrită di Spyridon Peresiadis

Editsie Ndreaptă di Dina Vangheli

Frândză Trapti dit:

Rivista di Litiratură shi Studii Armăni
Anlu 6, Num. 1, Partea I (Tom XII), April 1999

1999

EDITURA CARTEA AROMÂNĂ

SUMAR

<i>T. Cunia – Ndauã Zboarã Introductivi trã</i>	
..... <i>Golfu shi Mihali Custula</i>	67

GOLFU

<i>Actul I</i>	74
<i>Actul II</i>	83
<i>Actul III</i>	91
<i>Actul IV</i>	99
<i>Actul V</i>	105

Tiberius Cunia

Ndauã Zboarã Introductivi trã

GOLFU shi MIHALI CUSTULA

Aoa sh-vãrã an, mi dush Bridgeportu, Connecticut la un banchet a sutsatiljei "Fãrshãrotu" dit Amirichie. Aclo mi-adunai cu Dina Vangheli, un membru di-a comitetlui di ridactsie a rivistãljei a noastrã, cari di-un chiro shi ncoa mi-agiutã multu cu material trã rivistã shi, di cãti ori avem ananghi, cu transpunirli dit limba-arbinshascã. Hãriosh cã nã vidzum, nã trapsim di-unã parti ta s-fãtsem niheamã muabeti. Atumtsea aflai mini cã el lucreadzã la ndridzearea-a unei piesã di teatru, Golfu, transpusã dit limba gãrtseascã pri limba armãneascã aoa sh-vãrã 70 di anj, di un armãn di Bridgeportu, Michael Costula.

Mi hãrsii multu. Aveam avdzãtã di Golfu di la ndoi oaspits tsi s-avea dusã la sculiili armãneshti dit Gãrtsie nãinti di polimlu dit 1939-1945. Shtiam cã eara unã piesã di teatru multu popularã cu armãnjli dit Machidunie shi s-avea-agiucatã di multi ori pi scenili, nu mash a aish-tor sculii, ma sh-pi-atseali a sculiilor gãrtseshti dit Machidunie, sculii tu cari, multsã eleyi eara di arãdãtsinã armãneascã. S-avea-agiucatã di multi ori di eleyilji di shcoalã sh-prit horli a lor, veara, cãndu s-turna trã ndoi mesh di vacantsã, acasã la pãrintsãlj a lor. Shtiam cã eara zborlu di unã istorie di vreari, dit bana armãneascã di-aoa sh-un chiro, cu lumea sh-cu adetsli vecilji di-atumtsea. Ma shtiam sh-cã Golfu s-avea-agiucatã mash pi gãrtseashti, ma s-nu fac alatusi, sh-la shcoljli armãneshti nu mash la atseali gãrtseshtili. Sh-nu shtiam ma si s-aflã vãrã versiuni pri limba armãneascã.

Nibãnãndalui Bridgeportu sh-ducãnda-mi aclo mash unãoarã icã di dauã ori pi an, aveam avdzãtã cã la sutsata Fãrshãrotu, aoa sh-multsã anj, tinirlji sh-atselj ma putsãn tiniri dit sutsatã, giuca di cãndu-cãndu, tu cãti unã piesã di teatru. Tora nj-aduc aminti cã-nj s-avea dzãsã cã s-avea giucatã, aoa sh-vãrã 40 di anj, piesa di teatru Golfu. Ma, atumtsea, cãndu u-aveam avdzãtã aestã hãbari, nu nj-aveam bãgatã ghini mintea sh-nu feci vãrã ligãturã cu piesa di teatru Golfu tsi s-avea-agiucatã tu sculiili armãneshti dit Machidunie shi nitsi nu mi minduii cã piesa di teatru giucatã Bridgeportu lipsea, fãrã di-altã, s-hibã giucatã pri-armã-neashti.

După cum u dzăsh ma nsus, mi hărsii multu cându avdzăi că Dina lucra la ună piesă di teatru pri grai armănescu, sh-că aestă piesă easti mult cunuscuta piesă Golfu. Shi-lj dzăsh al Dina ca s-u bitisească ndridzearea cât cama-agonja tra s-u băgăm tu computer shi s-u publicăm tu un numir aprucheat a rivistăljei. Dina nj-u tăxi, unăshună, sh-mi ntribă ma s-voi s-nidzem s-n-adunăm sh-cu Peter, ficiorlu-al Michael Costula tsi s-afla sh-el la banchet. Cum dzăsim, ashi sh-featsim.

Dit muabetea tsi u-avum tuts treilji, aflai că Michael Costula ari scriată sh-altu material pri armăneashti, multu material, după cum nă spunea hilj-su. Haraua-a noastră eara mari. Ndreapsim lucrili ca Peter Costula să-lj li da al Dina manuscrisili armasi di la tată-su, sh-ca Dina s-li mutrească shi s-veadă ma si s-află tsiva bun tră rivistă. După vără ndauă siptămănj loai zbor di la Dina că, prit manuscrisili tsi-lj s-avea dată, află ninga patru piesi di teatru transpusi di Costula, tut dit gärtseashti pri armăneashti, piese tsi s-avea-agiucată pi scenă aoa sh-multsă anj, tut di tinirlji di la sutsata Fărshărotu. După tsi li ndreapsi, el ānj pitricu tsintsi manuscrisi, tuti piesi di teatru: prota *Golfu*, sh-niheam ma năpoi, ună după-alantă, piesili *Haida*, *Vruta-a Picurarlui*, *Evridichi* sh-tu soni, a tsintsea piesă di teatru, *Esme*.

Dit cărtsăli armasi după moartea-al Michael Costula, cărtsă tsi nă li pitricu hilj-su Peter, aflăm āndauă lucrili di scriitor sh-di bana-a lui, dit Machidunie shi dit Amirichie. Ashi aflăm, bunăoară, că autorlu, cându-sh seria numa pi-armăneashti, sh-u scria Mihali Adam Custula. Tr-atsea noi va lj-u scriem aoa numa pi-armăneashti, *Mihali Custula*. El s-amintă n Vol (i ună hoară dit vitsinată), tu Gărtsie, tu anlu 1895. Părintsălj a lui, Adam shi Thiudora Mazi Custula, cari sh-aminta bana cu lucrarea-a agrilor shi crishtearea-a caljlor, avură tsintsi ficii sh-feati. Tată-su muri cându Mihali avea trei anj. Sculia primară u featsi n hoara iu s-amintă shi aclo nvitsă ghini sh-limba gärtsească. Cum, tu anlu 1911, cându avea mash 16 di anj, bana eara multu greauă tu locurli a lor shi Mihali Custula lo apofăsea si s-ducă tu Amirichie. Lo pamporea di Pireu, agiumsi New Yorku tu 16-li di Andreu 1911, sh-trapsi unăshună Woonsocket, R. I. iu-lj s-avea dzășă că ari multsă armănj.

Agiumsi Woonsocket tu-ună Viniri sh-află lucru unăshună, după trei dzăli, Luni, s-arnească dushumeadzlj. Ma amănat află lucru sh-ca lucrător la ună fabrică di bumbac. Sh-ca s-amintă ma multsă pradz, fătsea păpătsăli-a bărbatslor cu boe tu misuhorea di Woonsocket. Deapoea ānvitsă s-talji perlji shi s-featsi barber, zănatea cu cari armasi ta si sh-amintă bana până tu-aushatic. După ndoi anj s-mută tu-un cāsăbă vitsin, Blackstone, Massachusetts iu cunuscu ună feată armănjă di-aclo, Jenny Fatsi cu cari si nsură tu 23-li di Sumedru, 1919 sh-cu cari avu trei njits.

Tu anlu 1927 s-mută cu tută fumealja Bridgeportu, Connecticut sh-aclo dishcljisi, cu un altu barber oaspi, ună ducheani iu tălja perlji shi sursea oamănjli. Cum agiumsi Bridgeportu, avdză că armănjli dit cāsăbă aduna părădz si sh-facă ună bisearică. Tra s-adună părădz tră bisearică, Custula organiză cu tinirlji armănj dit cāsăbă, spectaculi di teatru. Lucra dzua ca birber, iară noaptea sh-u tritsea cu transpunerea di piesi di teatru dit limba gärtsească tu limba armăneasă.

Tu 1928 tinirlji fărshirots deadiră prota piesa di teatru, Golfu, Bridgeportu. Di-aclo dusiră sh-giucară Golfu sh-tu alti comunităts armăneshti dit vitsinată, tu cāsăbadz ca Woonsocket, R. I. shi Southbridge, Massachusetts iu băna multsă armănj. Tuts părădzlj tsi lj-aduna di la spectatori ālj dădea la bisearica dit cāsăbălu iu giuca. Avem la editură sh-un cadru cu tinirlji tsi giucară Golfu. Tră cititorlu intirisat, dăm sh-numa-a aishtor tiniri; mash că nu shtim rolul tsi-l giucă catiun tu piesă: Reta Pittu, Thanasi Goda, Dimitrie Cocha, Custanda Coca, Vanghia Mustaca, Yeanuli Shimu, Mary Nicola, Vasil Cashavelly, Petra Nastu, Pandu Sota, Mita Pippa, Tom Pittu, Gus Nastu sh-Dimitrie Nastu. Tu cadru s-află sh-Mihali Custula, directurlu di scenă.

Activitatea-al Custula ca scriitor (el ari scriati shi ndauă puizii sh-căntitsi, pri armăneashti) shi ca organizator di spectaculi di teatru, tsānu multsă anj, dit 1928 cându deadi protlu spectacul, până tu 1961, cându sh-vindu ducheanea di barber sh-inshi la pensie. Muri tu anlu 1983.

După căti avdzăm di la Bill Balamaci, un di capitili di ază a sutsatāljei Fărshărotu, piesa di teatru Golfu, fu giucată pi scenă sh-alti ori, ma amănat. Fu giucată diznou Bridgeportu, Connecticut tu 30-li di Mai 1954 sh-ma năpoi Southbridge, Massachusetts, tu 17-li di Sumedru idyul an. Tră cititorlu intirisat dăm aoa shi numa-a "actorlor" (băgată tu parantezi, easti numa-a pirsunagilui): Nisa Nastu (Zisi), Sophie Fatsi (Stavrula), Christy Fatsi (Chiciu), Vichea Fatsi (Asteră), Victoria Balamaci (Golfu), Vasili Fatsi (Tanasula), Reli Ciufecu (Tashu), George Ghitsa (Yeani), George Cipu (Yiurgula), Thomas Cipu (Lordul 1), Nicholas Cipu (Lordul 2), George Cipu (Cărvănarlu), Florence Cipu (Yeanula), Sandra Ghitsa (Vasila), Julie Cipu (Andrunica) shi Gloria Adams (Athina).

Dificultătsli tsi li-avum cu manuscrisili ashi cum nă li-ari alăsată Mihali Custula suntu ma multi ma nu suntu greali. Protă, el nă spuni că li-ari transpusă dit limba gärtsească pri limba armăneasă, fără s-nă spună cari easti autorlu a piesăljei di teatru, cari easti titlu original, cându shi iu fu publicată versiunea gärtsească tră protă oară, cât di aproapea easti faptă versiunea armăneasă di-atsea gärtsească, etc. Dit cărtsăli armasi după moartea-a lui, aflăm că Golfu fu publicată Anthina, aoa sh-vără 100 di anj, pi gärtseashti, cu idyea numă, "I Golfo" sh-

că autorul easti Spyridon Peresiadis. Ma cartea, pi gârteashti, nu putum s-u-aflăm, ashî ca s-putem s-u comparăm cu versiunea armânească.

Sh-deapoea, scrierea a limbăljei armânească tsi u-aflăm tu textili al Custula, tuti scriati cu mănă, n-aspuni că, cu tuti că el u zbura multu ghini limba armânească, el nu cunushtea dip scrierea clasică a limbăljei a noastră. Bunăoară, el ari scriată zboară (loati dit Haida) ca: *stifatsă, libcsi, sfuzimu, iesti, fitioru, tinăru, sulliau*, etc. zboară tsi noi li-aflăm dit contextu că, tu sistemlu clasic di scriari a limbăljei a noastră, lipsescu scriari: *s-ti fats, li bashi, s-fudzim, easti, ficior/ficioru, tinir/tinirlu, s-u lja/s-lu lja*, etc.

Aestă nauă scriari tu sistemlu clasic u featsi prota Dina Vangheli. Deapoea, la ridactsia-a rivistăljei featsim alti ndauă alăxiri, aestă oară multu njits, ca scriarea s-hibă adrată după standardurli di scriari a rivistăljei. Tu-aestă ndridzeari alăxim zboară ca: *aco, ar, arădzătină, ashă, atsa, bāru, cārig, cārpāt, cārutsi, chindurescu, chirdisescu, curtsulez, di arumina, iară, luhrie, nhisescu, pārcăsescu, sperantsă, stăpsească, sulafi, tish, tor, vloară*, etc. tu forma-a lor clasică di: *aclo, au, arădzătină, ashî, atsea, bārnu, cārlic, cripat, crutsi, chindruescu, nchirdăsescu, ncrutiledz, di nanumirea, iarnă, lugurie, nyisedz, pūlăcārsescu, nădie/umuti, stipsescu, sileafi, tăsh, tornu, vārăoară*, etc.

Minduim că alăxirli di ma nsus, fac dit versiunea-a noastră a piesăljei di teatru Golfu, ună versiuni tsi easti etimă trā dyivāsiri, tr-aduchiri sh-tr-agiucari pi scenă, di tută armănamea. Tu-aestă alăxiri tsi u featsim, alăsăm āndauă zboară nialăxiti, zboară tsi nu li-aducheam ghini tsi vrea s-dzācā tu textul al Custula că sunt: (i) ică versiunj nicunuscuti di zboară tsi li cunushteam (ma nu li-aducheam tsi vor s-dzācā că nu li-aveam avdzātă vārăoară), (ii) ică zboară nali ti noi, tsi nu li cunushteam, (iii) ică zboară scriati cu grishelj ortografitsi di Custula. Cum tsi s-libă, aflăm zboară ca: *juluchea, dihimă* (tsi noi u bāgām di himă = di nghios), *dirdimene, tutubeali, fer, adupāt* (tsi noi bāgām adăpat), *tsilechi* (tsi noi scriem cilechi), *zgārbunari, tsāhnāsīt, bendili, coarā* (s-hibă *coarni*?), sh-alti ndauă cari n-au ascăpată poati.

Avem dzāsă că Golfu easti ună istorie di vreari. Easti ună istorie simplă. Golfu s-vrea multu, sh-eara isusitā, cu Tashlu un picurar; Tashlu u-alăsă pi Golfu ca s-isusească cu Stavrua, ună feată avutā di celnic; cum nu sh-u vrea bana fāră vrutlu-a ljei, Golfu s-āfărmăcā sh-muri tu bratsālî-al Tash cari, tora nāpoi, s-avea turnatā la Golfu, după tsi-avea aspartā izozmata cu Stavrua. Ună istorie simplă iu caracterlu-a pirsunadziilor nu easti ghini structurat sh-iu actsiunili-a lor nu suntu ghini giustificati.

Cu tuti aesti, piesa di teatru fu multu populară cu laolu. Shi limba cu cari ari scriată Custula versiunea armânească easti ună limbă multu

mushatā. S-veadi că el u zbura ghini limba-a năstră, cu tuti că seriarea cu cari eara faptă aspuni că ei nu-avea dyivāsītă vārăoară cārtsă clasiisi armāneshti, ca aiseali al Murnu, Boza, Batzaria, etc. Aflăm multi expresii idiomatitsi cari aspun mūshuteatsa di expresie a limbăljei a noastră. Trā cititorlu intirisat, va s-aspunem ma nghios unā aradā di expresii ashî cum li-aflăm tu textu. Āndauă di eali suntu simpli sh-poati că nu eara ananghi s-li dām aoatsi; altili, pistipsim ca Custula s-li aibă loatā poati dit textul gārtescu; ma nai ma multili suntu curat armāneshti sh-pistipsim că axizescu s-hibă scoasi dit textu sh-aspusi ahoryea ma nghios.

Expresii Idiomatitsi.

– *Nj-alghirā ocljilj pānā s-ti ved* (act I, scena 2); va s-dzācā: ashtiptai multu di multu chiro.

– *Mea, cu tutā minū zburāts?* (act I, scena 3); va s-dzācā: u-avets tutā mintea? zburāts glārînj, naljura.

– *Loclu-aestu mini lu shtiu ca palma* (act I, scena 3); va s-dzācā: l-cunoscu aestu loc multu ghini.

– *Ma ghini s-lj-easā ocljilj dicāt numa!* (act I, scena 5); aspuni cāt di greu easti tr-atsel tsi lj-ari ishitā unā numā slabā trā un lucru tsi nu lu-ari adratā.

– *Cu chirolu, ponjlji fac frāndzā sh-poami* (act I, scena 7); s-dzātsi că multi lucrî nu s-fac unāshunā, lja multu chiro ca si s-fac.

– *Tsā si pari că eara pitā di veardzā ca s-u māt?* (act I, scena 7); va s-dzācā: tsā si pari că easti un lucru lishor ti fātseari?

– *Ureacîja u-am astupātā* (act I, scena 8); va s-dzācā: nu voi s-avdu aestu lucru, ică nu voi s-adar tsi-nj dzāts ca s-fac.

– *Nā umpli di minciunj?* (act I, scena 12); va s-dzācā: nā spusit multi minciunj.

– *Sh-preftu s-earai, va ts-ashtiptai arada* (act II, scena 2); s-dzātsi a atsilui cari va s-u lja nāintea-a altui, cu tuti că nu ari ndreptul.

– *S-featsi ti ligari* (act II, scena 3); *s-u treacā ligatā, s-u ducā la mănāstir* (act IV, scena 2); *dip di ligari vā featsit* (act V, scena 2); s-dzātsi trā un tsi easti zurlu, un tsi zurluseashti.

– *Lj-mi feci scalj* (act II, scena 4); va s-dzācā: mi tsānui după el tut chirolu, nu lu-alāsai dip singur.

– *Ca multi zbourā-nj dishcljises* (act II, scena 4); va s-dzācā: ca multi zboară-nj dzāsesh.

– *U bāgats strāmbā* (act II, scena 5); va s-dzācā: nu vā sinhisits, nu vā stinuhursits, nu vā doari caplu, nu vā si bati ureacîja.

– *S-bitisirā minciunjli* (act II, scena 5); va s-dzācā: pānā aoatsi furā lucrili, tora lipseashti s-fātsem tsiva.

– *Cu-aestu cap tsi ai, va s-fats Pashti?* (act II, scena 7); va s-dzâcâ: cu-aestu cap tsi ai, vrei s-fats hâiri? i, cu mintea tsi u-ai, nu va pots s-fats hâiri.

– *Padea sh-pâdurea, aoa n hoarâ, a tali suntu* (act II, scena 7); va s-dzâcâ: pots s-ai tuti, tut tsi vrei, tut tsi tsâ caftâ inima.

– *Nu lj-u da cu ciciorlu-a aishteî tihî!* (act II, scena 8); s-dzâtsi tr-atsel cari nu-aducheashti ghineatsa tsi u-ari sh-nu bagâ zori ta s-u tsânâ.

– *Ti loarâ sudorli fârâ ca s-hibâ câldurâ* (act II, scena 9); va s-dzâcâ: nu-ai câtse s-ai ahtari zori multâ.

– *Mini nj-adunai mintea n cap* (act II, scena 9); va s-dzâcâ: mini-nj vinj tu aeari, shtiu cum sta lucrili sh-tsi lipseashti ca s-fac.

– *Nipârticâ cu dauâ capiti va s-mi fac ta s-lu nfarmâc* (act II, scena 9); *Va s-ti fâtseai nipârticâ cu dauâ capiti sh-va sâ nfarmâcai lumea tutâ* (act III, scena 9); *Lâcrinji a meali si s-facâ nipârtits ta s-ti nfarmâcâ* (act III, scena 9); s-dzâtsi tr-atsel tsi va s-aspunâ cât arâu poati s-lj-adarâ a atsilui tsi lj-ari faptâ strâmbu.

– *Scoati-l dit mintea-a ta* (act III, scena 7); va s-dzâcâ: agârsha-l.

– *Lji lu-ai silighitâ câpestrul* (act III, scena 7); va s-dzâcâ: u-ai alâsatâ s-facâ i s-dzâcâ atsea tsi va ea.

– *S-lj-adunj gura* (act III, scena 7); va s-dzâcâ: s-u fats s-tacâ.

– *Ai gurâ ca s-greshti?* (act III, scena 9); va s-dzâcâ: nu tsâ easti arshini s-greshti?

– *Mi-alash ca cânjli tu câmpu?* (act III, scena 9); va s-dzâcâ: mi-alâsash singurâ?

– *Cum ts-u ncâpu mintea?* (act III, scena 9); va s-dzâcâ: cum putush s-ti mindueshti ashî?

– *Aspari niorlji ca s-easâ soarli nâpoi* (act III, scena 9); va s-dzâcâ: fâ tsiva ca lucrili si s-facâ diznou cum eara nâinti.

– *Apa cari va s-beai, sândzi si s-facâ* (act III, scena 9); u dzâtsi un cându arucâ un blâstem.

– *Macâ nu vrei s-nâ fâtsem di dauâ hori* (act IV, scena 2); va s-dzâcâ: macâ nu vrei s-nâ fâtsem dushmanj.

– *Nu s-aspari muntili di neauâ, nitsi amarea di ploae!* (act IV, scena 6); va s-dzâcâ: nu-am fricâ di tsiva, am tricutâ sh-alti ori prit ahtâri lucrî.

– *S-ljau niheamâ vimtu câ aoa amputi a bâruti* (act IV, scena 6); va s-dzâcâ: a s-fug di-aoa câ carishti tsi va si s-facâ.

– *Nu easti ti nârli-a tali* (act IV, scena 7); va s-dzâcâ: nu-axieshti s-lu ljai ti bârbat.

– *Atseali zboarâ nu-ts da tinjie!* (act IV, scena 7); va s-dzâcâ: zburâshti slab, dzâtsi zboarâ uruti tsi nu lipsescu dzâtseari.

– *Ca oaea tu stani xeanâ...; Ca unâ lilici namisa di neauâ...; Ca un pulj njic tu unghjili-a vulturlui...; Ca un njel namisa di luchî!* (act IV, scena 7); va s-dzâcâ: ti-aflî tu-un loc, icâ unâ catastasi tu cari nu lipseashti s-ti-aflî.

– *S-arupsî pândza sh-altu peatic nu lja* (act V, scena 2); va s-dzâcâ: agiumshu la capit sh-nu mata pot s-fac ma multu.

– *Stai ca oaea tsi u-acâtsâ câldura* (act V, scena 2); *Nu sta ashî ca vâr cal tsi doarmi* (act V, scena 2); va s-dzâcâ: tsi stai ca mut sh-nu dzâtsi un zbor.

– *Nu lâ dai tsâruhili tu mânâ si s-curâ di aoa?* (act V, scena 2); va s-dzâcâ: tsi nu-lj fats ca s-fugâ di-aoa?

– *Nu prindi sâ-rj dzâcâ vâr bunâ dzua* (act V, scena 2); va s-dzâcâ: nu lipseashti sâ-nj greascâ vârnû, trâ lucrili arushinoasi tsi am faptâ.

– *Ninga stai di nu-lj dai cali?* (act V, scena 2); va s-dzâcâ: ninga stai shi nu lu-aguneshti di-aoa?

– *Nj-dzâsi ca si-lj gulescu cohilu* (act V, scena 4); va s-dzâcâ: ânj dzâsi ca s-fug di-aoa.

– *S-nu facâ vârà nifaptâ* (act V, scena 4); va s-dzâcâ: s-nu facâ unâ glârimi, un lucru multu nibun, afoarâ di-aradâ.

– *Puljlji nu-agârshescu cubairlu a lor ti-ahânti putsâni dzâli* (act V, scena 5); va s-dzâcâ: nu s-agârshashti lishor un lucru bun.

– *Tu lumea-aestâ, mash mustâtsli-al Chiosi nu crescu, alanti tuti s-fac* (act V, scena 5); va s-dzâcâ: nu-ari tsiva tu lumea-aestâ tsi nu poati si s-facâ.

– *Easti moartâ ningrupatâ* (act V, scena 5); va s-dzâcâ: sh-chiru tut intireslu tu banâ.

– *Nu ashteaptâ ca sâ scoatâ lilici sh-peji shi s-facâ poami arburli atsel uscat* (act V, scena 8); va s-dzâcâ: nu-ashteaptâ si s-facâ un lucru, câ oara cându putea si s-facâ tricu di multu.

– *Va s-plângâ dada ti hilji, sh-hilja ti dadâ* (act V, scena 8); va s-dzâcâ: catastasea easti ahântu di greauâ c-a unui nu lj-armâni altu tsiva trâ fâtseari dicât s-plângâ.

Mihali Custula

GOLFU

*Dramă armânească tu tsintsi acti¹
Editsie Ndreaptă di Dina Vangheli*

Lista di pirsunadzii

Zisi: Celnicu ali hoari

Stavrula: Hilja al Zisi

Chicilu: Nipotlu al Zisi

Asteră: Dada ali Golfu

Golfu: Hilja ali Asteră

Tanasula: Picurar dit hoară

Tashlu: Hyljlu ali Tanasulă

Yeani: Oaspi di-al Chicieu

Dimlu: Cusurin di-ali Golfu

Yiurgula: Oaspi di-al Zisi

Lord 1 shi 2: Doi lordză inglezii

Cărvănar: Cărvănarlu-a lordzălör

Yeanula: Soatsă di-ali Golfu

Vasila, Andrunica shi Athina: Feati din hoară

ACTUL I

*Cum si scoală cortina, s-ved muntsă sh-păduri. Di-ună parti s-veadi
shoputlu. Easti tahina, tu hăryie.*

SCENA I

Tashlu

*(Lutseafirlu lja s-ascapită. Soarli acatsă s-da pi dzenj. Puljlji ahurhiră
s-cântă. Tălândzali s-dusiră la shoput s-beu apă. Mea, ună tălândză
pirifană nu s-veadi ninga ca s-yină, Golfu, atsea mushata...)*

Tashlu: (singur, sta pri shcămbă, ningă shoput; sh-ashteaptă vruta-lj
Golfu s-yină) Ah, ia iu yini!

¹ Virsiuni armânească, după piesa di teatru gärtsească,
"I Golfo", scriată di Spyridon Peresiadis.

SCENA 2

Tashlu, Golfu

*(Golfu intră pi scenă. Tu ună mână ari malj, pi-alantu brats
ari pândză albă ti lori. Veadu Tashlu)*

Tashlu: Ghini vinjish, tălândza-a mea. Nj-alghiră ocljilj pănă s-ti ved.
Bună dimneatsa, Golfu!

Golfu: Nacă nă veadu văr? (bagă pândza sh-maljlu mpadi).

Tashlu: Văr! Văr! Nă ved mash puljlji sh-muntsăl di deavărliga. (tu-
aestă oară, Golfu avdză tsiva shi s-aspăre).

Golfu: (Ca aspăreată) Ah! Sh-puljlji...!

Tashlu: (Mutreashti deavărliga) Ma tsi-avush, Golfu? Ashi va s-
fătsem hoară? Di vultur ti aspăreash?

Golfu: Nji să tälje tăcatea. Nji si păru canda eara văr om.

Tashlu: Nu ti-aspari. Nu ts-am dzăsă că nu nă veadu văr? Mash un
Dumnidză nă veadu. Atsel Dumnidză tsi cu vrearea-a lui nă fatsi ca s-
nă vrem noi doilji ahântu di multu. Nu vedz Golfo? Aestă negură di
deavărliga tăsh canda cădzu di la Dumnidză pisti noi doilji ca s-nă
apără di gurili atseali slabi shi ocljilj atselj jilosh!

Golfu: Easti ghini ca s-n-afirim!

Tashlu: Mea, digeaba ti-aspari. Tsi tsă si pari că nu shtiu tsi s-lă dzăc
macă va nă veadă văr? Că taha chirui un njel sh-ti ntribam pi tini
nacă-l vidzush.

Golfu: Tahina, tahina, vinjish aoa la shoput?

Tashlu: Tsi s-facă puljlu cându sh-cheari sotslu? Ahurheashti di cână
sh-alagă cātă-aoa sh-cātă-aclo, sh-pănă nu sh-află sotslu, isihie nu ari.

Golfu: Mini earam la stani, băteam laptili. Sh-cându-avdzăi că earai la
shoput, diunăoară-lj dzăsh ali dadi ca s-bată laptili că mini voi s-neg
la shoput ca s-lau pândza. Năsă-nj dzăsi s-ashteptu s-easă soarli, ma
mini arăchii pândza sh-fudzii diunăoară, ca ună tălândză tsi azboairă
ca s-neagă s-află sotlu-a ljei. Ashi sh-mini. Vinj ca s-ti ved aoa la
shoputlu-aestu, iu n-adunăm totăna. U shtiam, Tasho, că sh-tini vrea
s-mi vedz. Ti-atsea vinj aoa, fără s-nj si shutsă ureaclja di vărnu dip.

Tashlu: Dealihia, Golfo, că vream s-ti ved. Dauă dzăli nu ti vidzui shi-
nj si pari că tricură doi anj! ia dză-nj tini, nu ti lo dorlu di mini?

Golfu: Di cându nu ti-am vidzută ca s-mi lja sh-ahântu dorlu? Mini
totăna cu tini lu trec chirolu. Sh-macă vărnoară nu eshti ningă mini,
aumbra-a ta nj-si pari canda easti cu mini totăna.

Tashlu: Zbura-mi, Golfo, zbura-mi. Vărnoară s-nu păpseshti. Că ma
s-păpseshti, va-nj si pară canda fudzi haraua dit inima-a mea tsi tini
nj-u ai dată di cându doilji cădzum tu vreari.

Golfu: Tasho, sh-tu somnu, totăna cu tini mi nyisedz. Sh-cându aprindu cândila ali Stămărie, mari nj-easti haraua, sh-ti tini fac rugăciunea.

Tashlu: Mi mbitash! Nj-u cutruburash mintea. Agārshii tsi aveam tu minti s-dzâc. Tsi s-tsă dzâc tora, nu shtiu. Ahtari harauă! Ahtari vreari! Noi doilji him faptsă ca s-him deadun. Mash tu ocljilj a noshtri nyiliceashti lutseafirlu di tahina.

Golfu: (si scoală aspăreată, avdi tsiva) Canda yini văr, Tasho! Fudz cama nelo!

Tashlu: Dealieha că yini văr!

Golfu: Mini tora va s-neg ca s-lau pândza. (neadzi cătă shoput).

SCENA 3

*Tashlu, Golfu, doi lordză, chirăgilu-a lordzilor
(Intră doi lordză ingleji cu chirăgilu-a lor. Doilji lordză suntu alăxits
ca exploratori. Di gushă au cāti ună dulbie sh-cāti un trastu)*

Chirăgilu: Ghini ti-aflăm. (tradzi năinti).

Tashlu: Ghini vinjish!

Chirăgilu: Nu-nj dzăts, lăi gione, ai oară ca s-yinj cu noi s-nă spunj apa Stinks? Va s-ti pâltescă multu ghini.

Tashlu: Iu vrets s-vă duc? Ia dză-nj năpoi că nu aduchii.

Lordul 1: La Stinks.

Tashlu: (ciudusit) Tsi dzăts more! Tsi Stinks sh-Binks caftsă aoatsi!

Lordul 1: Shtiu mini. Shtii tini că aia tu Klimb s-află Stinks?

Tashlu: Mea, cu tută minti zburăts? Ai, lăi papo, s-tsă spun iu suntu oili a tali! Loclu-aestu mini lu shtiu ca palma sh-că ahtari loc nu s-află iuva. V-arăsiră cari vă dzăsi.

Chirăgilu: Ma, cu Dumnidză, lăi gione, nu shtii iu easti apa Stinks?

Tashlu: Tsi minciunj suntu aesti? Cari suntu aeshti doi oaspits?

Chirăgilu: Suntu lordză ingleji. Mini escu chirăgilu-a lor.

Tashlu: Sh-iu lj-avets caljlji?

Chirăgilu: Lj-alăsăm ăi hoară, că asli vrură lordzălji. Vrea s-yină pirpadi.

Lordul 1: (scoati harta dit trastu sh-lj-u-aspuni al Tash) Muntsălji Klimbu Stinks! Apa-Atsea-Laea, mini neg, tini shtii?

Tashlu: Ah! Ah! Aidi, lăi frate, aidi! La Apa-Atsea-Laea! Cătse nu-nj dzăts că vrei s-nedz aclo, ma-nj dzăts niscănti zboară tsi nu li măcă nitsi cānjliji. Cătse nu dzăts că vrets s-nidzets la apa-atsea tsi nu-ari moarti!

Lordul 1: Aclo vrem s-nidzem.

Golfu: (s-veadi la shoput cându tindi pândza) Cripără palju glarlji până s-dzăcă iu vor s-neagă.

Tashlu: Ma, nu-nj dzăts tini, fărtate inglez, tini chirăgi, tsi mi zburai ca un profesor? Cătse nu-nj dzăts că lordzălji vor s-neagă la Apa-Atsea-Laea?

Lordul 1: Mini neg climbu apa laea s-ved. Ghini calea mini aspunj, sh-mini ghini pâltescu tini.

Tashlu: Avdză, aclo vă duc, mash s-nj-easă tsăruhili, mea cătă iu vrets s-vă duc.

Lordul 1: Aidi, tradzi ninti, tini.

Tashlu: (neadzi cătă ushă sh-aură căt poati; s-avdi boatsea) Flore-e-e! Oili s-ai ăngătan. (s-toarnă cătă lordză) Aidi-ts s-nidzem tora.

Lordul 1: Tini ninti tradzi că shtii calea. (fug tuts; mash Golfu armăni).

SCENA 4

Golfu

Golfu: (singură) Aidi Climbu, di tută lumea easti avdzăt. (s-toarnă cătă soari sh-bagă mănă pri oclji) Oau! soarli s-dusi. S-aproachi prăndzul. Ai s-neg dighios la-arău ca si-nj lau pândza. (lja s-fugă).

SCENA 5

Golfu, Chicilu

Chicilu: Ia chindruea niheamă, lea Golfu! Ia tsăni-ts niheamă calea.

Golfu: (Golfu chindrueashti shi sta cu ocljlji aplicats, ca feată tinjisită sh-arushinoasă) Tsi vrei, lăi Chicio?

Chicilu: Cari eara atsely tsi eara aoatsi sh-tora fudziră, tsi tora căt ascăpitară?

Golfu: Eară lordză ingleji.

Chicilu: Sh-iu vrea ca s-neagă?

Golfu: Tu Climbu s-veadă Apa-Atsea-Laea.

Chicilu: E, ore Doamne, tsi zurlji oaminj suntu!

Golfu: Cu ljirtari, Chicio, că am pândza ti-a lari sh-voi s-neg la-arău ca s-u lau.

Chicilu: Ia peanarga, că voi s-tsă dzăc un zbor secret, ma deapoea nedz ca s-lai pândza.

Golfu: Tsi vrei să-nj dzăts, lăi Chicio?

Chicilu: Avdi Golfo! Tini u shtii cai escu mini. Escu nipotlu-a Zisineilor. Am aveari multă, sh-locuri mplini di stânj.

Golfu: S-bănedz s-li hărseshti, lăi Chicio!

Chicilu: Aidi aoatsi, cătse tsă li dzăc aesti: cā-nj băgai mintea ca s-mi nsor, sh-pi tini ti voi ti muljari. Tsi dzăts tini? Mi vrei ti bărbat?

Golfu: Am, aestu eara sicretlu tsi vrei sâ-nj dzăts?

Chicilu: Am tsi altu sicret dzăts tini? Cătse, nu ti-arăseashti?

Golfu: Mini nu mi mărit di tora, cā tora cālcai pi shaptisprădzatsi, sh-un altu lucru: nu undzeashti ca un ficior ca tini s-mi lja pi mini!

Chicilu: Cătse nu undzeashti? Nu escu ahântu bun ca tini? Ca multu, ca multu ti-alavdză sh-ca multu pirifană ti-aspuj.

Golfu: Chicio, mini pirifană! Nu u chirui mintea ninga. Sh-cai escu mini ca s-mi-aspuj pirifană la un prot ficior sh-nipot di celnic aoa din hoară? Tini eshti un celnic, ai aveari multă. Mini escu ună feată fucăroanji shi oarfănă. Nu escu di soe avdzătă. Ti-atsea tsă dzăc, altă s-nedz ca s-află, s-undzească cu soea-a ta, shi s-ts-aducă multă aveari.

Chicilu: Nj-dzătsesh ahânti multi sh-mi fats ca s-dzăc cā nu undzeashti ti sotslu-a tău s-mi fac. Ma cu un zbor gol nu-nj dzăsesh cā nu!

Golfu: Cătse, Chicio, easti minciună cā escu feată fucăroanji?

Chicilu: Tini Golfo, nu eshti oarfănă. Nu ai dip fucărlich. Multsă ficiori cher mushuteatsa-a lor dinintea-a doilor oclji a tăi, cari nyilicescu ca lutseafirlu di tahina. Golfo, mini escu fucără, nu tini. Căti trandafilu cher mushuteatsa-a lor dinintea-a ta.

Golfu: Cu ljirtari, Chicio, cā voi s-neg ca s-lau pândza.

Chicilu: Cari easti atsel zbor di bitisită, ca s-u shtiu?

Golfu: (mutreashti deavărliga) Ia vedz heamă ghini, caishti tsi va dzăcă lumea ma s-nă veadă cā zburăm! A featăljei ma ghini s-lj-easă ocljilj dicăt numa! Lumea easti multu slabă. (Golfu fudzi cu pândza).

SCENA 6

Chicilu

Chicilu: (greashti singur, ca cu pirifanji) S-veadi cā nu va si s-facă muljari-mea, a mea. Cā taha ti soe analtă him noi! Ună fucăroanji caftu, shi atsea nu mi va! Avdzăts, more sots, un pom multu analtu s-apleacă la un pom njic ca s-lu scoală nsus, shi atsel nu va! (ca cu inati) Ore Golfo, macă tini vrei văr altu, cānjilji s-ti măcă, sh-tini sh-el!

SCENA 7

Chicilu, Yeani

Yeani: (di năfoară) Ore, s-mi lja draclu, sh-aloat s-mi fac s-mi măcă gāljinji! (intră nuntru) Pi carni friptă v-aflai. Nacă v-asparshu muabetea?

Chicilu: Ia dză-nj, lea Yeani, u pistipseshti tini vărnoară cā Golfo nu-i fânătită ninga di pāni, sh-nu mi va ti bărbat?

Yeani: Tsi dzăts, fărtate, dealihea nu ti va?

Chicilu: Da, lăi Yeani, nu mi va. Tsi u voi avearea sh-tută aestă tutipută tsi am, cāndu Golfo, tsi nu ari nitsiună oae, sh-arădi cu mini sh-cu avearea-a mea!

Yeani: Nu-ts cheari curailu ahântu, lăi Chicio. S-nu tsă si pară cā mash cu un zbor, si-ts dzăcă Golfo cā ti va.

Chicilu: Cătse, ia dză-nj tini cum... Chirolu adutsi virdeatsă. Chirolu li-adutsi tuti, sh-cu chirolu ponjlji fac frândză sh-poami. Aidi, aidi... Tsi, tsă si pari cā eara pită di veardză ca s-u mătš Golfo diunăoară? Vrearea va arăvdari, vrearea va călcari ca di ljeput. Aljuntrea, ts-alasă sânătat!

Yeani: Ma tini shtii cum suntu muljerli. Suntu ca nipartica tsi imnă sh-cicioarli nu li-aspuj. Cāndu lă dzăts ti märtari, eali s-fac canda nu vor. Apleacă ocljilj niheamă sh-nu ti mutrescu, mea tu inima-a lor, di multă harauă, lă gioacă ca un shoaric, sh-asună ca tămpănă.

Chicilu: Mini dzăc dealihea cā Golfo nu mi va. Zboarăli tsi-nj dzăsi, eara dit inima-a ljei. Bre, Yeani, mini mutrii tu doilji oclji a ljei sh-canda vidzui nuntru tu inima-a ljei, cā Golfo nu mi va.

Yeani: Sh-ti-atsea ti siclitseshti? O, ore cap shcret, tsi ai? Golfo, lăi Chicio, fatsi ca tuti featili cāndu ficiorlji lă zburăscu di vreari. S-fac ca agrinj, ca zulăchi cātă tini, sh-nu-agiungu s-ti lja optusprădzati ti-arău, ti zburări tsi fac. Niscănti ti lja ninti cu shcāmbi, sh-ma s-nu fudz diunăoară, draclu ti lja. Ma, cama năpoi, s-fac ca njelj sh-yin după tini ca mănări.

Chicilu: Tuti li shtiu. Avdzăi cāt ānj dzăsesh, mea aoa nu tsă trec zboarăli.

Yeani: Cătse eshti fără arăvdari? Aravdă niheamă. Cumtsido s-hibă, tuti va s-easă tu padi. Nu-ai avdzătă cā tsi dzătsi vāngheljlu, cā nu-ari sicret tsi s-nu easă tu padi?

Chicilu: Ascultă Yeani: ia iu-ts dzăc, s-nu fats zbor di tsi tsă dzăsh, dor tsi nj-am tu inimă! Am un mes tora di cāndu vidzui Golfo aclo iu păshtea njeljilji, shidea pi ună shcāmbă. Cāt avea pāpsită ploaea, avea ishită curcubeulu di la Dumnidză, sh-cāndu mi turnai, lăi Yeani, tsi s-ved? Curcubeulu di la Dumnidză eara pisti Golfo, analtu shi nyilicea

ca un ayi cădzut din tser. Nu puteam s-mutrescu cătă năsă, nj-urghea ocljilj, lăi Yeani. Ah, di-atumtsea, un cătsut nj-intră tu inimă. (ca ună uhtari) E, more Yeani, du-ti la stanea a mea sh-lja căti oi sh-căpri s-vrei. Sh-ma s-vrei, caljlji tuts a tăi suntu. Mash ună hari caftu di la tini. Macă va s-pots s-u fats Golfu s-sh-u-alăxească mintea! Du-ti diunăoară la mă-sa sh-dzâ-lj că Chicilu va si s-facă dzinirli a ljei, pi Golfu s-lja ti muljari.

Yeani: Ama că vrei, lăi Chicio, ază va s-neg la teta Astera si-lj dzăc dorlu tsi lu-ai tu inimă. Nu mash că va s-va, ma va s-yină si-ts bashi mănjlji sh-cicioarili.

Chicilu: Ma voi ca s-lu fats aestu lucru. Avdzăsh?

Yeani: Ia, fug tu-aestă minută, dip tora. (si scoală sh-doilji fug).

SCENA 8

Golfu

(Golfu intră cu pândza tu mână shi s-fatsi canda u tindi...)

Golfu: (zburashti singură) Sh-tsi cara easti nipot di celnic! A njia tsi-nj fatsi? Sh-cara ari aveari multă, ureaclja u-am astupată. Nu tini, tsi ca picurar cu noi aoatsi, ma sh-văsilje s-earai, pi tron s-mi băgai, vărănă-oară nu va s-arniseam Tashlu, suflitlu-al meu. Va s-dzătseam că ti tron am inima cari easti tu cheptul al Tash. Sh-atsel tsi caftă s-arnisească ună vreari ca a noastră cu Tashlu, āsh calcă giuratlu tsi ari faptă ali vreari, calcă sh-pi Dumnidză. Că tsi ari vreari curată tu inimă, nu easti altsiva dicăt ishish Dumnidză cari easti tu inima a lumiljei!

SCENA 9

Golfu, Astera

(Astera intră cu furca n brân, sh-cair, ma toartsi)

Astera: Am, atsia iu u teasish pândza va s-u lja aumbra. Cătse nu u tindzi cama nelo?

Golfu: Până cându s-yină aumbra, lea dado, va s-usucă.

Astera: Shi s-tsă u-ai mintea la pândză ca s-nu s-usucă multu, că deapoea, nu s-da ghini cu herlu.

Golfu: Atsea u shtiu, lea dado.

Astera: (scoati dit bărnă pāni cu cash sh-lj-u da ali Golfu) Lja, la hilje, niheamă pāni cu cash, că mini va s-neg la stani că oili vor muldzeari. (Golfu lja pānea sh-măcă cu orixi).

SCENA 10

Golfu, Astera, Tanasula
(Tanasula intră, Golfu măcă)

Tanasula: Naca tricu pi-aoa ază Tashlu?

Golfu: Lu vidzui că tricu pi-aoatsi.

Tanasula: Sh-iu tu drac neasi?

Golfu: S-dusi la oara-atsea buna sh-vluyisita.

Tanasula: Nu dzăts ma ghini tu drats sh-cama nelo s-neagă?

Astera: U! cătse lu blastinj pi ficior?

Golfu: Ma, cătse, tsi ts-featsi Tashlu?

Tanasula: Avdză aoa, palju atim. Sh-alăsă oili singuri di intrară tu agri sh-li-acătsară pāndarlji, sh-loară tsintsi oi shi alanti li-alăsară.

Golfu: Tashlu va s-ts-aducă ma multi dicăt tsă loară.

Tanasula: Ma di iu va s-li-aducă?

Golfu: Tashlu, lu loară doi inglejji, lordză, ca s-lji ducă la Climbu, ca s-veadă Apa-Atsea-Lae sh-pistipsescu că, căt va s-lji da inglejji, va s-hibă ma multu di căti oi tsă loară.

SCENA 11

Golfu, Astera, Tanasula, Dimlu
(Intră Dimlu)

Dimlu: (cătă Tanasula, cu agunjie) Dă-nj sâhărichea s-tsă dzăc!

Tanasula: Tsi easti, lăi Dimo?

Dimlu: Bagă mână tu pungă, mea deapoea si-ts dzăc.

Tanasula: Ma ninti dză-nj, deapoea tsă dau sâhărichea.

Golfu: Ma easti luguria ahântu di bună ca si-ts da sâhărichea?

Dimlu: Am, easti, more cushuri. Va si-ts dzăc.

Astera: Aidi de, dză tsi easti, că nă cripash! Dză-nă tsi easti.

Dimlu: Doamne Tanasula, va si-ts dzăc sh-deapoea fā cum s-vrei. Unlu di lordzălji cari nidzea s-veadă Apa-Atsea-Laea, tihea lae a lui, că cum Tashlu lo ca s-treacă aclo tu bărnă, neasi sh-lordul ca s-treacă, mea nutri di himă di bărnă shi-lj vinji mintea deavărliga shi sh-lo zverca, sh-cădză di pi bărnă!

Astera: Oh, Stămărie curbani!

Golfu shi Tanasula: Tsi dzăts, more? Cădză lordul di pi bărnă?

Dimlu: Ia, arăvdats niheamă. S-arucuti tash ca un foali di cash, s-arucuti aclo tu arăpă, sh-ninga niheamă, ma s-nu-s silighea Tashlu atsel livendul s-lu-arăchească, altă soe, va s-cădea dighios tu grămină,

sh-aclo ornjili va-lj măca easili sh-mădua.

Astera: Alimun, măratlu!

Golfu: O, Stămărie, curbani, ascap-lu.

Dimlu: (*spuni cu cărliglu mpadi*) Ia, ahântu-lj lipsea si s-ducă la diaciu. Ma, cu putearea-al Dumnidză, Tashlu lu-arăchi, tăshi canda seara văr sac di palji, ts-lu ncărcă di nanumirea shi-l scoasi dit grămină cu zori mari.

Astera: Macari tsi lu-ascăpă di slăbintsă!

Tanasula: Ma, cu-aestă hăbari, more dirdimene, yineai ca să-nj ljai sâhărichea?

Dimlu: Doamne Tanasula, avdi cătse vinj si-ts lja sâhărichea. Tashlu fudzi fucără sh-lordul avut tsi cădzu âlj deadi tsintsi njilj, mări, mări!

Tanasula: Tsi dzăts more, dealihea?

Astera: Dealieha, lăi Dimo?

Dimlu: Dealieha, am cum, minciunj? Tsi vâ si pari că nj-arăd? Tsintsi njilj tutubeali lo Tashlu. Lordul tsi cădzu li misură dinintea-a mea.

Tanasula: Ma cătă iu easti Tashlu tora?

Dimlu: Dusi lordzâlji la cunachea-a celniclui Zisi ca s-lja prândzui aclo. Iutsido s-hibă, lipseashti s-yină tora. (*mutreashti nafoară*). Ia, calea, ia iu yini.

SCENA 12

Golfu, Astera, Tanasula, Dimlu, Tashlu

(*Intră Tashlu*)

Tanasula: Dealieha suntu, lăi Tasho, aesti tsi nă dzătsi Dimlu?

Dealieha suntu, ma nă umpli di minciunj?

Tashlu: Dealieha, lăi tate. Tsintsi njilj amintai!

Tanasula: Bravo, lăi hilj! Bravo!

Astera: S-bănedz, s-li hărseshti.

Golfu: S-li adavdză, lăi Tasho!

Tashlu: S-li adăvgăm! Dză Golfo că yini chirolu sh-oara s-easă secretlu a nostru tu padi. (*cătă tată-su*) Ascultă tate! (*cătă Astera*) Ascultă sh-tini, tetă Asteră: Păradzli tsi-nj deadi lordul, mini nu-lj voi, macă voi nu vrets ună altă harauă cama mari cari easti ti mini. Aestă easti avearea di tută lumea. Ti mini, aestă aveari shi aestă harauă tsi voi mini, easti Golfu. (*Golfu aspuni arushinoasă*) Dinintea-ali Golfu tuti cher. Di doi anj, tsi noi doilji nă vrem, fără sâ shtibă vârmu, mash puljlji sh-muntsâlji di deavărliga. Vinji chirolu ca s-nă lom, s-băgăm căruna, preaclji doilji s-nă fătsem. Dats-nă urăciunea.

Tanasula: S-nj-ai urăciunea, lăi Tasho, sh-cu tută inima.

Tashlu: Sh-tini Asteră, tsi dzăts?

Astera: Sh-mini cu tută inimă. Shi s-facă ashi cu numa al Dumnidză.

Tanasula: Aidi s-vă nchirdăsits. Bană lungă!

Tashlu: (*lja Golfu di gushă*) Golfo, tora eshti a mea.

Golfu: Sh-tini eshti a meu, Tasho.

Dimlu: (*arsari sh-arucă căciula nsus*) S-băneadză lordzâlji. S-băneadză Apa-Atsea-Lae. S-băneadză sh-grămina.

(*Cadi pirdelu – bitisita-a Actului I*)

ACTUL II

SCENA 1

Golfu, Yeanula sh-ma multi feati

(*Scena aspuni ca tu prothu actu. Golfu sh-alti feati suntu adunati ningă shoput cu vuryelili. Sh-vuryela-ali Golfu easti ningă shoput ca s-u umplă cu apă.*)

Tuti featili: (*ahurhescu s-cântă*).

Zum, Zum...

Ia-ascăpăm di iarnă greauă

Nsus tu munts nu-armasi neauă.

Loclu tut si umpli fer,

Fug fumelji tu-alti hori,

Ncarcă casli pi cărvanji,

Caljlji tuts imnă-arivani,

Un cu-alant, ti lja haraua,

Mor ti năsh tută dunjaua.

Featili cu vasli n mănă,

S-duc s-lja apa la fântână.

S-duc bărbatsiji, s-duc sh-ficiori

S-mulgă oili tu cutari.

SCENA 2

Golfu, Stavrua, Yeanula sh-ma multi feati

(*Intră Stavrua.*)

Yeanula: (*dzătsi cătă Stavrua cari ma yini*) Alasă-u vuryela sh-aidi aoatsi.

Stavrua: Ma tsi, nj-fudzi mintea ca s-cântu aoa, la shoput, tahina,

tahina? (*neadzi ningă shoput*) A cui easti vuryela aestă?

Golfu: A mea easti.

Stavrula: (*ca cu pirifanji*) Scoati-u di-aoa, diunăoară.

Golfu: (*si scoală mproastă*) Cându va s-umplă, atumtsea va s-u scot.

Stavrula: Ia, tora, tsă dzăc mini ca s-u scots diunăoară.

Golfu: Cătse, Stavrulă, mi zburăshti cu-ahântă inati?

Stavrula: C-ashi-nj va chefea. Scoati-u că va ts-u fac cumăts.

Golfu: Mea, cătse s-u fats cumăts? Ia, dză-nj că s-u shtiu.

Stavrula: Cătse? Că a njia-nj dzăc Stavrula. Escu hilji di celnic. Tută lumea shtii tsi him. Ti-atsea nu lipseashti s-ti-ashteptu tini ca s-ts-umpli vuryela ma ninti di mini.

Golfu: Stavrulă, sh-preftu s-earai, va ts-ashtiptai arada.

Stavrula: (*lj-u deadi cu sclotsa-ali vuryeli, sh-băgă vuryela-a ljei*) Na, tsi aradă vrei ca s-ashteptu mini?

Golfu: Cătse, Stavrulă, nj-u scusesh vuryela?

Stavrula: Cătse? Că ca multu u sculash. Tsi să pari că mash tini eshti tu dunjau, shi altă nu! S-crechi! S-plăscăneshti! Itsido s-fatsi, pi mini nu mi-agiundză. Eshti multi scări ma n hima di mini, sh-vărăoară nu va s-mi-agiundză (*agudeashti mpadi cu ciciorlu*). Ia, ca aestu loc iu calcu, ashi ti tree!

Golfu: (*ncurtsiljadză mănji*) Aidi, Stămărie! Si-ts da sânățati, Stavrulă. Ti-arăsi atsel tsi ts-ari dzăsă tsiva. Mini nu am dzăsă vără zbor slab ti tini. (*s-toarnă cătă feati*) Voi, feati, mi-avets avdzătă vărăoară să ngiur pi Stavrula?

Tuti featili: Nu, vărăoară, putes!

Stavrula: Sh-cai vă ntreabă pi voi di-arsărits ashi, cu-ună boatsi?

Yeanula: Oh, fătsets tsi vrets, voi dauăli... (*tuti featili fug cu vuryelili a lor*).

Stavrula: Scrii-u aestă tu mintea-a ta, sh-macă nu va ts-lu curmu Tashlu a tău ti totăna, s-nu-nj dzăcă Stavrula pi numă! (*Stavrula fudzi cu vuryela*).

SCENA 3

Golfu

Golfu: (*singură*) Ma aestă zurlusi! S-featsi ti ligari. Fără ca mini s-acats numa-a ljei ă gură, ca cătsaua turbată featsi. Ma tsi shtiu mini, la Stavrulă, cari easti inatea-a ta? Că ishii dit fucărlichii, va s-am pāni s-măc, ananghi nu va s-ts-am. (*lja di fudzi cu vuryela*).

SCENA 4

Chicilu, Yeani

(*intră Chicilu cu Yeani*)

Yeani: Să stăm niheamă mpadi că multu mi curmai. (*sta mpadi*).

Chicilu: E, tsi hăbări, lăi gione? Lu vidzush Tashlu ază? (*sta sh-el ămpadi*).

Yeani: Cum nu, l-vidzui. Ia, sh-deaneavra lu-adunai la shoput shi zburăm niheamă. El ănj dzăsi că va s-treacă pi-aoa ca să stăm di zbor năpoi.

Chicilu: Sh-cum ts-păru ază?

Yeani: E, s-mulje niheamă.

Chicilu: Ia, dză-nj, more, easti dealihea că...

Yeani: Dealieha, am cum cara! Tsi ts-si pari, că dzăc minciunj? Nu-ts dzăsh mini ca s-ai niheamă-arăvdari? Altu eara Tashlu cându-lj dzăsh prota oara ca s-arnisească Golfu, ca s-lja cusurina-a ta, Stavrula, sh-altu s-featsi tora. Ahănti multi-nj dzăsi căt nu pot s-li misur. Mea mini nu mi discuraia. Lu-alăsai di-lj tricu inatea sh-deapoea lj-mi feci scalj. Tora shtii tini că cu buneatsă-lj lu mătš caplu-a alăntui, ază?

Chicilu: More, ca multi zboară-nj dishcljisesh sh-nu mi-arăseashti. Tsă dzăsh, a va s-u lja Stavrula i ma nu! Cu putsăni zboară, dză-nj!

Yeani: Am, nu-nj deadi zbor ninga!

Chicilu: (*si scoală cu inati*) Am deapoea, tsi li voi zboară multi? Nu mi vatsănj cama ghini, lăi Yeani!

Yeani: Mea, cătse ti-acatsă ahăntu inatea, bre Chicio? (*si scoală*).

Chicilu: Am dză-nj, tsi s-fac cara?

Yeani: Ascultă aoa, lăi ficior, mea deapoea s-ti-acatsă inatea. Tashlu ahurhi di-aseară ca si s-minduească multu. Dziniri a celniclui Zisi si s-facă, shi scrii-u oara aestă tsi tsă dzăc, sh-macă s-hibă minciunj mi vatām singur, nu voi s-bănedz.

Chicilu: Macă tini va s-pots s-lu fats ca s-arnisească Golfu, ca s-lja Stavrula, atumtsea easti sigura că Golfu pi mini va s-mi lja ti bărbat shi s-creapă! Deapoea, sh-di la Stavrula va s-ai dzatsi oi aleapti dit cupie, că-lj yini multu inati pi Golfu tsi s-featsi multu pirifană sh-ti-atsea va ca s-lja pi Tashlu, ti criparea-ali Golfu.

Yeani: (*mutreashhti cătă năfoură*) Chicio, lălă-tu yini cătă aoatsi.

Chicilu: Yeani, ma s-ti ntreabă lălă-nju tsiva di Tashlu, dză-lj că nu lu zburăsh ninga, ca s-nu lu-acatsă inatea di nă pitreatsi la drats!

SCENA 5

Chicilu, Yeani, Zisi

(intră Zisi, cu ciubuchea n gură)

Zisi: E, lăi Yeani, lu-aflash calu?

Yeani: Lu-aflai, Doamne Zisi.

Zisi: Vedz, că dzătseai că ts-lu fură Florlu. Nu au mănji a tali tută lumea, s-u shtii!

Yeani: Anatima di cai nu fură!

Zisi: Ia, nu-nj dzăts, lăi gione, Tashlu, lu-adunash? Lj-lu-adusesh zborlu?

Yeani: Nu, Doamne Zisi, nu lu-adunai ninga.

Zisi: (cu inatî) Cătse nu! Ari 2-3 dzăli tora. Nj-măcat hicatili pănă cându si-nj loats zborlu-a njia ca s-aprochi Tashlu ca s-lu fac dziniri. Tora, cum nj s-pari a njia, u băgats strămbă. Tsi, v-arădets cu mini?

Chicilu: Ti-acătsă inatea, lăle! Ază, fără di-altă, Yeani va s-adună cu Tashlu, sh-va si-lj dzăcă.

Yeani: Dealihelui, Doamne Zisi. S-bitisiră minciunji. Ază va s-lu-adun, shi va s-lu zburăscu.

Zisi: (mutreashiti cătă nafoară) Ah, ia iu yini aoatsi Tashlu! Ghini s-yină. Va s-lu zburăscu singur.

Yeani: Nu, Doamne Zisi, nu-lj lu fă ti zbor tini. Nu ari lizeti.

SCENA 6

Chicilu, Yeani, Zisi, Tashlu

(intră Tashlu)

Tashlu: Ghini v-aflai.

Chicilu sh-Yeani: (deadun) Ghini vinjish, lăi Tasho.

Zisi: Ghini vinjish, lăi dziniri. Ghini fătseash cătă vinjish.

Tashlu: Cătse Doamne Zisi?

Zisi: Cătse? Ia tora va s-u nvets. Avdi, lăi gione: Di cu dzua-atsea tsi didesh bana di-ascăpash inglezlu dit grămină, nj ntrash tu inimă. Aestă giunami tsi spusesh, nu easti lucru njic. Poati soea-a noastră a Zisimeilor s-dishcljidă tifterea-a lor iu s-ti scrii sh-pi tini ca ficiorlu-a lor. Cu alti zboară, voi si-ts dzăc, va s-pots tini s-armiseshti Golfu shi s-ljai Stavrua-a mea? Altu ficior, cum u shtii, nu am. La mini va s-intsră dziniri. Va s-bănăm deadun. Va s-eshti hiljlu-a meu. Ună njilji di-oi, optu suti di cāpri, ună sută di calj, sh-tuti livădzli tsă li dau a tsia, ti fac celnic. Tsi dzăts tini? Aprochi ca s-ti fats dzinirli a meu?

Tashlu: Mersi multu, Doamne Zisi, ti tinjia tsi-nj dai. Va s-aprueam s-mi fac dziniri di-a tău, ma tora...

Zisi: E, ma tora tsi?

Tashlu: Ma tora nu pot.

Zisi: Ma cătse nu pots? Ia dză-nj!

Tashlu: Tsi va s-dzăcă lumea cându va u-alas pi Golfu? U isusii, u loai cu vreari.

Zisi: (cu inatî) Aidi, cătă tini nu vrei ni soe ni aveari!

Tashlu: Ia minduea-ti ghini tsi-nj dzăts ca s-fac...!

Zisi: (cu inatî) S-ti fats celnic, atsea dzăc s-ti fats, ma tini, cum aduchescu mini...

Yeani: Ore, ia alavdă-ti niheamă!

Chicilu: Alas-lu Tashlu si s-minduească, shi singur va s-u află cai easti ghineatsa-a lui.

Zisi: După prăndzu va s-yină altsă si-nj caftă Stavrua, hilji-mea. Sh-macă aprochi, pitreatsi-nj hăbari cu Yeani, cătă după prăndzu va s-lu dau zborlu aljuea. Ashi cătă deapoea va s-hibă amănat. Aidi s-fudzim, lăi nipoate.

Chicilu: (cătă Tashlu tsi cădză pi minduiri) Tasho, minduea-ti ghini cătă tsi cheri! (Zisi cu Chicilu fug).

SCENA 7

Yeani, Tashlu

Yeani: Ma tini, Tasho, nu aducheshti tihea tsi cheri? Dip glar ti fats, bre mărare! Ază va zburăscă dunjaua la celniclu acasă. Ghini cătă nu lu-acătsă vără inatî cu zborlu tsi-lj dzăsesh. Lu-agudish ca văr bou tu frămti. Cătă macă s-lu-acătsă inatea, cum lu-acatsă niscăntiori, cava di tini!

Tashlu: (ca minduit, scoală caplu cătă Yeani) Nu easti arshini sh-njilă, lăi Yeani, ca s-alas pi Golfu fără si-nj stipsească?

Yeani: Tsi vrei cama mari stepsu di-atsel tsi ari!

Tashlu: Tsi stepsu ari, ia dză-nj.

Yeani: Cama mari stepsu easti fucărlichea tsi ari. Tsi altsiva vrei?

Tashlu: Ma cum, tuts fucărădzli suntu stipsits tu lumea aestă?

Yeani: Fucărlichea, lăi Tasho, easti blăstimată. Avdzi i ma nu? Aducheshti, i ma nu? Cum s-ts-u dzăc. Ma s-nu eara di fucărlichî, mini puteam s-neg la shcoală, s-mi fătseam văr dascal, i văr preftu, i dispoti, i văr prezidentu. Nu va s-eara ciudie ma s-mi fătseam vâsilje. Sh-cum am tora cupii di oi, va s-aveam cupii di oaminj. (shuiră). Ia

ashi va s-fătseam. Ah! fucărlichea stipseashti, lăi Tasho, blăstimata di fucărlichii!

Tashlu: Ma tsi va s-dzâcă lumea ma s-u-alas pi Golfu?

Yeani: Bravo, tsi gioni eshti! Atsea va s-dzâcă lumea. (*agudeashti mintea*) Atsea lumi tsi ari aoa minti, nu vimtu.

Tashlu: Cum s-agârshescu, lăi Yeani, doi anj di vreari, vreari ca trandafila, inima curată ca di njel, sh-undzeashti ca văr anghil.

Yeani: (*ca cu inati*) Curcubeti hearti, sh-vimt tsăhnăsiti! E, ore de! Tasho, cu-aestu cap tsi ai, va s-fats Pashiti? Avdză aclo, vreari! Avdză glărinj sh-curcubeti hearti, ia tsi va s-dzâcă vrearea! Mi vrei, ti voi. Zboarăli-aesti, canda s-agioacă cilimeanjli, fac casi njits, sh-cându vor s-fugă acasă lju da cu sclotsa shi li-asparu. Ia, aestă va s-dzâcă vrearea!

Tashlu: Ma mini u isusii tu aestu loc, aoatsi, dinintea-a părintsălor a noshtri.

Yeani: Ashi cum s-featsi, nu easti isusiri. Aoa tu păduri, n calea mari. Nu s-acatsă. Atsea nu eara isusiri, eara un agioc. Bre dirdimene, di pi cărunj analtu li asparu, nu di ceacla-macla! Dunjau ază, bre Tasho, sh-mutreashti sinferlu-a lor. Nu-ai avdză tsi dzătsi vānghelju? "Mutrea-ts sinferlu-a tău cā aljuntrea nedz chirut."

Tashlu: Li avdu sh-li-aduchescu tuti tsi-nj dzăts. Lu shtiu cari easti intireslu-a meu sh-buneatsa-a mea. Voi s-apufusescu, ma cādu mi minduescu la Golfu, nji si pari canda ncljidi gura cu mănă-a ljei, atsea mănă tsi poartă nelu di isusiri!

Yeani: (*mutreashti năfoară*) Arshini s-tsă hibă di boea-a ta! Naca ti-ari adăpată cu tsiva? S-ti fats dziniri, dziniri a celniclui, more mărte, cu stānj aoa, cu stānj aclo. Iutsido tsi s-trets va si-ts grească celnic. S-ledz, s-dizledz, s-fats tsi vrei. Cāt sh-pănă la guvernu va s-agiungă numa-a ta. Ashi cā, i ti fats celnic, i armānj mash cu atselj tsintsi njilj tsi loash di la lordu, shi s-ljai Golfu, feata-ali Flingă tsi, cādu muri tată-su, scoasim discul di lu ngrupām. Ma s-ljai Stavrua, padea sh-pădurea, aoa n hoară, a tali suntu.

Tashlu: A, bre Yeani, nu ai cādztă tu vreari, ti-atsea nu shtii tsiva! Macă s-aveai vreari shi s-ti vrea, cum nă vrem noi doilji cu Golfu, nu va s-dishcljideai gura ca si-nj dzăts ahtări zboară!

Yeani: Eh, ore cap, cāt lu-ai mari! Mini nu am vrută? Muljerli din hoară, tuti vrea ca s-li vream. Aidi, lja-u la numtă ca si-ts dzăcă "la multsālji ani". Am cāti am vrută mini, ma s-aveai tini ahānti oi, va s-aveai stani mari! Mea, tuti mi-agārshiră, tuti li-agārshii. Sh-tsi n-armasi ma dinăpoi? Ia, mash aestu cārliig tsi vedz aoa. (*s-avdi Golfu cum cāntă di năfoară*)

Golfu: (*cāntă di năfoară*)

Ai s-neg si-nj ved vrutlu a meu,
cā nu lu-am vidztă di aoaltari.

Aidi, mash tini ti voi, Tasho, cu tută inima.

Aidi Tasho s-ishim di-aoatsi!).

Tashlu: Nu, nu neg iuva!

Yeani: S-aproachi prāndzul sh-celniclu ashteaptă giuvapi. Mini va s-fug, sh-macă vrei ca s-yini tora, ghini. Cā după prāndzu va s-hibă multu amānat. (*Yeani fudzi*).

SCENA 8

Tashlu

(*Golfu s-avdi di năfoară cum cāntă:*)

Golfu: (*cāntă di năfoară*)

Nacă di-aljurea vreari caftsă,
sh-mini vrei s-mi-alash,
aidi, more, mash tini singur ti voi,
Tasho, cu tută inima).

Tashlu: Ninti ca s-neg, nj-u frică s-mi tornu năpoi. Mi-aspar di numa-a celniclui sh-di avearea-atsea multă a lui. Celniclu mi pālăcărseashti s-mi facă dziniri sh-mini nu voi! Sh-cai escu mini? Tashlu, Tashlu atsel tsi easti picuraru din hoară! Sh-tora tsi s-fac? (*s-toarnă cātă soari*) Ah, tini soare, tsi fudz ahāntu agonja ază, tash canda-nj dzăts: "Tradzi, fudz, tsi stai, nu lju da cu ciciorlu-a aishte tihi!" (*cama cu boatsi*): Ah, soare, chindruca, chindruca! (*sta mpadi cu caplu tu māj*).

SCENA 9

Tashlu, Golfu

(*Golfu intră tu udă, cu furca n brân shi toartsi*)

Golfu: Oara-ts bună, Tasho, suflitlu-a meu.

Tashlu: (*minduit, sh-ca niheamă cu inati*) Oară-ts bună, Golfo!

Golfu: Ia, nu-nj dzăts, Tasho, cātse eshti ashii? Ai dauă dzăli ca s-yinj acasă la mini.

Tashlu: Aveam lucru, nu adyiseam.

Golfu: Cātse eshti ahāntu cu inati?

Tashlu: Nu-am vără inati!

Golfu: (ca cu njilă, lu pālcārseashti) Ma, Tasho, tsi ts-arādz cu inima-a mea? Tsi easti, Tasho? Nu mi-aspari, cā treambur tutā ca un pulj tu ungljili-a vulturlui! Ah, Tasho, tsi ts-si pari, cā am ahāntu curaj mini, ti ahtāri shicāi? Oh, Stāmārie curbani! Tasho, cātse nu mi zburāshti? Tsi mi mutreshti ashi tash canda eshti vārā nipārticā tsi va si siligheascā pisti mini! Tasho, zburā-mi! Cātse mi mutreshti ahāntu cu agrimi? (Tashlu scoati shamia din geapi shi sh-ashteardzi sudorli) Tasho, ma cātse ti loarā sudorli fārā ca s-hibā cāldurā? Cātse eshti ca atselj tsi fac funico, sh-vor ca s-bea sāndzi? Tasho, tsā feci giurat pi vrearea-a noastră, nu mi-aspari ashi. (cu dultseami neadzi ningā Tashlu) Zburā-mi, suflitlu-a meu, Tasho!

Tashlu: (pindzi Golfu shi si scoală) Fudz ānclo di mini.

Golfu: Ma, Tasho!

Tashlu: Ascultā aoa! Va si-ts dzāc cu putsāni zboarā: Fārā ca s-nā minduim cā cum va s-bānām tu lumea aestā, acātsām vrearī sh-nu mutream dinintea-a noastră fucārlichea tsi avem. Aestā vrearī a noastri easti tash ca unā lilici namisa di schinj, tsi nu poati s-creascā cama nsus. Dealieha cā amintai tsintsi njilj di la lordzā, ma atselj nu-agiungu ca s-pāltim borgea tsi avem.

Golfu: Tsi vrei s-ā-nj dzāts a njia cu tuti aesti zboarā?

Tashlu: Vinji chirolu s-nā dishtiptām, s-dishcljidem ocljilj. Nā vinji chirolu ca s-alāsām yisili dināparti. Easti dealieha cā yisili di vrearī suntu buni, ma cu yisili goali nu bāneadzā omlu tu lumea aestā. Mī vrush, ti vrui. Tora him nā soe doilji. Agārsha-mi, s-ti-agārshescu. Catiun s-mutrescā intireslu-a lui. Ia, iu tsā dzāc: agārsha-mi, s-ti-agārshescu. Sh-mini sh-tini s-nā mutrim di lucru!

Golfu: (aspāreatā, arucā furca mpadi) Ma, Tasho, dealiehealui zburāshti? Nu tsiva ts-arādz?

Tashlu: (scoati nelu di-isusiri sh-lu da ali Golfu) Lja-ts nelu a tāu, sh-dā-nj nelu-a meu!

Golfu: (cu inatī) Tsi dzāts, om fārā pisti. Tsi ts-si pari cā mash nelu-nj vrei? Am inima, pi cari u-alash?

Tashlu: Cum mini nj-adunai mintea n cap sh-inima tu cheptu, ashi fā sh-tini. (fatsi ca s-fugā; Golfu-l tsāni).

Golfu: Ia chindruea niheamā, chindruea!

Tashlu: (u pindzi pi Golfu sh-fudzi) Mea, alasā-mi ca s-fug!

Golfu: (aurlā cu plāngu) Ah! Tasho, Tasho, Tasho! (cadi mpadi, lj-yini milie).

(Cadi pirdelu – bitisita-a Actului II)

ACTUL III

SCENA 1

Golfu

(Uborlu cu cāliva-ali Asteri. Cāt si scoală pirdelu, s-veadi Golfu cari sta mpadi, multu minduitā. Di mpadi zburashti. Puljlji cāntā)

Golfu: (zburashti singurā) Voi pulj cu mushata boatsi, dats-nji sh-a njia boatsea-a voastră ca s-pot s-cāntu dorlu tsi nj-am tu inimā! Bana-a mea easti chirutā tora dit aestā lumi. (si scoală mproastā) O, Dumnidzale! aestā lumi tsi plāsash pi loclu-aestu, cātse s-hibā ahāntu di slabā? Cāndu tini u plāsash cu duhlu sāmtu al tāu! O, Dumnidzale! aestā lumi slabā ti-agārshirā, ti ngiurā! Tini cum pots di lj-aravdzā? O, Dumnidzale! macā tini eshti ahāntu bun sh-ai ahāntā arāvdari, cātse nu u fātseai lumea ahāntu bunā ca tini? Giurat mari feci pi crutsea a hiljlui a tāu, Hristolu, a atsilui tsi sh-el giurat ānj featsi pi numa-a ta! Dumnidzale, tora ahtari prudot, cum va s-pots ca s-lu ljertsā cāndu tini-lj dādesht suflit, banā sh-minti? (sta minduitā).

SCENA 2

Golfu, Astera

(intrā Astera tu ubor)

Astera: Golfo, aidi acasā, agonja!

Golfu: Cātse lea vrutā dadā?

Astera: Cā va s-nā yinā oaminj, ashi cā nu ti-amānā.

Golfu: Dado, nacā yini Tashlu?

Astera: Tashlu nu-nj lu-acatsā n gurā. Scoati-l dit mintea-a ta ashi cum ti scoasi el dit mintea-a lui. Va nā yinā celniclu.

Golfu: Celniclu! Tsi caftā di yini aoa la noi, atsea agrimi! (cu inatī) Du-ti dado diunāoarā sh-dzā-lj ca s-nu yinā aoatsi, cā va s-mi fac zulapi sh-va-l disic. Nipārticā cu dauā capiti va s-mi fac ta s-lu nfarmāc.

Astera: Mea, tsi stepsu ts-ari celniclu di lj-ai ahāntā inatī? El yini la noi ti bunlu-a tāu. Va si-ts dzācā ca s-ljai nipotlu, Chicilu, shi s-ti facā nipoatā a lui.

Golfu: Chicilu s-ljau mini?

Astera: Sh-ashi va-lj creapā ocljilj al Tash. Va ti fats cilnicoanji. Va s-bānedz multu ma ghini di nās. S-lu fats s-creapā, palju prudot! Ashi cā sh-lumea va s-ā-ncljidā gurli.

Golfu: Dado, ascultă tsi va si-ts dzăc. Mini s-mi mărit? Scoati-u dit minti. Dado, mini unăoară mi mărtai, mea laea di miră a mea nj-lo bārbatlu-nj a meu, sh-veduă tora armash.

Astera: (ciudusită) Tsi dzăts ashi, lea feata-ali dadi? Nacă-ts fudzi mintea? Pi Tashlu ninga bārbat nu-l loash, sh-veduă dzăts cā eshti? Preftul nu vā bāgă cārūnă. Deapoea, tsi suntu aestă zboară tsi dzăts? Nacă ts-u cālăcă tinjia tu aeshti anj tsi aveai vreari? (cu inatî) Macă aestă va s-hibă dealihealui, nu sta dinintea-a mea! Fudz la mănăstir s-ti fats cālugritsă. Ma sh-aclo nu undzeashti s-neagă oaminj ca tini! Tradzi, fudz la vāră arăpă mari sh-arucă-ti dighios, s-lipseshti!

Golfu: (lji spunî soarli a mǎ-sai) Ia mutrea, lea dado, soarli cum ânyileashti sh-nu pots ca s-lu mutreshti. Ashi easti sh-tinji a hilji-tai!

Astera: Am, deapoea, Golfo, tsi mi fats di mi-aspar?

Golfu: Altă vream ca s-dzăc, sh-altă dzăsh, lea dado. Mini s-dau a vrutlui tinjia-a mea? Ah, inima lj-u ded, lea dado, cu tuti frândză. Tora nj-armasi cheptul gol, fără inimă!

Astera: Ascultă-mă pi mini, lea hilje, tsi nj-alghiră perlji din cap, sh-macă s-nu easă la buneatsă, mini s-ti am pi zvercă. Lja Chicilu ti bārbat, sh-nu va s-aibă altă ca tini.

Golfu: Ah, moi, dada-a mea. Vrearea nu easti ca earbă tsi pots s-u scots diunăoară. Vrearea easti ca un arburi cu-arădătsinj multi tsi nu pots s-li scots. Ashi easti sh-vrearea. Ma vrei s-u scots, va s-easă cu tută inimă. Sh-tsi va s-armănă? Truplu gol. Ah, vrearea, lea dado, ts-alasă ună-arană mari tu inimă ti totăna. Ashi easti vrearea. (lj-vinji ca milie sh-căt s-cadă nghios) Ah, dado!

Astera: Hilje, Golfo, tsi nj-avush, dză-nj!

Golfu: Nj-vinji urut dit inimă, lea dado.

Astera: Ts-yini ninga urut, i ma-ts tricu?

Golfu: Nu ti-aspari, lea dado. Va si-nj treacă.

Astera: Cu-aesti glărinj a tali, vedz cā tsi pats? La tini yin tuti, urut, milie. Atsel blăstimatlu, tut muabeti fatsi. Lj-or al Dumnidză, s-ascultă blăsteamili a meali shi s-lu pidipsească ti tută bana.

SCENA 3

Golfu, Astera, Dimlu

(Dimlu intră cu agunjie sh-canda sh-arădi cu Golfu)

Dimlu: Golfo, ts-aduc sâhărichi di la Tashlu.

Golfu: Dealieha, lăi Dimo? Ia dză-nj!

Astera: Dealieha, lăi Dimo?

Dimlu: Nj-dzăsi adunari bună la hanea din calea mari.

Golfu: Cu mini zburăshti. Ts-arădz cu inima-a mea?

Astera: Aidi, more nipoate! Tuti sâhătsli ti tini suntu ună soe.

Dimlu: (cătă Golfu, ca cu inatî) Ascultă aoatsi tsi tsă dzăc. Altăoară, nu tini, mea sh-văsiljelu Zogu sâ-nj dzăcă ca s-neg la Tashlu, nu va s-neg. Nu-am chefi mini s-mi fac arizili ti un atim ahtari.

Astera: Ma, Golfo, tini-l pitricush!

Dimlu: Ia, cā am altă hari.

Astera: Hristolu shi Stămăria si-ts da sânatati. Tashlu ti arnisi, nu va s-ti veadă, sh-tini ninga ună soe eshti. Nu ai niheamă arshini?

Dimlu: Ore cusurină, nu-ts mutreshti lucurlu ma stai di-ts cheri mintea ti un atim. Nj-yini ca s-lj-u trag cu cāburea shi s-lu scol pi vimtu di-aclo iu shidea, shi s-yină si-nj lja bunili!

Astera: Avdză, avdză, caplu nji shutsăt sh-ninga-l vrei.

Golfu: Las s-hibă ghini omlu.

Astera: Călănj s-lj-intră tu oclilj a lui shi schinj nuntru tu inimă.

SCENA 4

Golfu, Astera, Dimlu, Tanasula

(Tanasula intră)

Tanasula: (dutsi cătă Golfu shi-lj dzătsi) Macă-nj vrei hilj-nju ca s-lu vedz shi s-lu zburăshti, Tashlu, tu aestă oară, va s-treacă pi la shoput. Aclo s-nidzem s-lj-acătsām calea, sh-fără ca s-u shtibă, tu mănji a noastri va s-cadă.

Golfu: Dado, tsi dzăts? s-neg?

Astera: Ia iu tsă dzăc: stă-ts tu loc.

Dimlu: Ashi dzăc sh-mini, lea tetă, s-nu neagă.

Golfu: Aman, dado, alasă-mi s-neg.

Tanasula: Ia dză-nj, lea Asteră, cătse nu u-alash feata? Voi sâ shtiu.

Astera: Că easti arshini ca ună feată s-avină minciunoslu ali vreari. Tută lumea va sh-arădă cu năsă.

Tanasula: Lipseashti s-fudzim cā s-dusi oara cā, itsido tsi s-hibă va s-yin aclo; shi si s-ducă la drats, sh-el sh-prucuchia-a lui!

Astera: Mini tsă escu mǎ-ta sh-ia iu-ts dzăc ca s-nu nedz!

Dimlu: Mini dzăc cā ună guvă tu apă va s-fats ma s-nedz.

Astera: Ma cuscrilja va nă yină acasă sh-tini ninga vrei s-avinj Tashlu pit pāduri?

Golfu: (ciudisită) Cuscri ti mini! Am cătse nu mi-alash? (cama cu inatî) Ma easti ashi, mi duc singură. (cătă Tanasula) Aidi s-nidzem, Doamne Tanasula. (Golfu fudzi diunăoară).

SCENA 5

Asteră, Dimlu, Tanasula

Asteră: Câtă iu fudz, lea zurlă?

Tanasula: (chindru eashti pi Asteră) Alasă-u feata, lea Asteră.

Asteră: (câtă Dimlu) Dimo, fudz sh-tini cu năsă, tsi stai?

Dimlu: Ore, nu neadzi tu drats sh-năsă?

Asteră: (câtă Tanasula) Tsi-nj fâtsesh, Doamne Tanasulă!

Tanasula: Alasă-u, Asteră, naca amintăm atsea tsi vrem?

Asteră: Tradzi, fudz, lja-ts zverca că, cum anchisi lucurlu, s-nu s-facă văr funico.

Tanasula: Dză-nj amin, sh-mini va s-neg s-u agiungu diunăoară. (easi).

SCENA 6

Asteră, Dimlu

Asteră: Dimo, nu sta, fudz sh-tini ntroară, că cum fudzi Golfu, caishti tsi funico va s-facă. Agonja, nu ti-amănă. Fudz!

Dimlu: Mini! Am cum di nu! Ore, nitsi ună palmă nu mi bat di-aoa.

Asteră: Fudz, lăi Dimo, ashî s-bănedz, nu sta, du-ti agonja.

Dimlu: Nacă tsă si pari că chiru mintea Dimlu ta s-avină pi Golfu ca vără zulapi, shî s-nj-aflu bileaua cu năsh?

SCENA 7

Asteră, Dimlu, Zisi, Yiurgula
(intră Zisi cu Yiurgula)

Zisi: Ma nu-nj dzăts tini, Asteră, atsea discăceata lji lu-ai silighită căpestrul ta să ngiură lumea tută.

Asteră: Ti cai discăceată dzăts, Doamne Zisi? Ia, dză-nj.

Zisi: Ti hilji-ta zburăscu. Nu ti fă canda nu shtii. Ia iu tsă dzăc: S-lj-adunj gura, i altă soe va lj-u neljid mini. (cu inati) Ia iu va dzăc, s-v-adunats gurli! Altăoară s-nu vă avdu s-dzătsets, ni găc, ni măc, că vă băgai foc di vă arshu! Vă pitrec tuti la draclu. Ună găleată di dală ahărzashti chealea-a voastră. (Dimlu mutreashti câtă Zisi, shutsă mustatsa, s-pari canda va-s silighească).

Yiurgula: Nu vâryea, Doamne Zisi! Tsi stai di vâryeshti palju muljeri?

Zisi: Ore Yiurgula, alasă-mi s-lă bag niheamă minti!

Yiurgula: Nu lă bagă sh-ahânt di oară a muljerlor.

Zisi: More, aesti suntu ti spindzurari. Mini aoa ca pruxinit ta s-caftu Golfu pi nipot-nju Chiciu, tsi nitsi tu yis nu u videa vărăoară ca si s-facă năsă nipoata-a mea sh-ia, năsă sta di mi ngiură.

Asteră: Lumea dzătsi minciunj, nu u pistipsea!

Yiurgula: Aide, more Zisi, zboară di lumi suntu tuti!

Zisi: Tsi dzătsets more? Mi ngiură dinintea-a mea, sh-voi dzătsets că suntu minciunj. Ia, tora n-adunăm nafoară, calea cându yineam. Bună dimneatsa lj-dzăsh mini, sh-năsă, ca vără mbitată, mi ngiură di la cap pănă la cicioari. Ghini că nu-acătsai dot, aljuntrea va s-u adutseam ân bratsă moartă!

Yiurgula: Nu ti da cu muljerli, Doamne Zisi, că ahântă minti au. Aidi s-fudzim.

Zisi: (câtă Asteră) Di la Chicilu s-u shtits că nu avets nitsi ună nădie. Nu shtits că mini, tsi escu lală-su-a lui, nu va s-aprochi vărăoară ca si s-facă nipoata-a mea, vruta-al Tash.

Dimlu: Eh, nj-u umplush plămuna sh-nu ma pot s-aravdu.

Zisi: (si siligheashti) Tora s-tsi-u spun sh-atsea!

Dimlu: (s-da năpoi shi scoati căburea) Fă-ti năpoi că ts-lu loai caplu. (Zisi si siligheashti mea-l tsăni Yiurgula).

Yiurgula: Tsăni-ti, Doamne Zisi!

Zisi: (scoati cătsutlu shi s-siligheashti) Năpoi tuts că vă tăljai! (Dimlu, aspăreat, fudzi câtă alantă poartă) Tsănets-lu, lăi frats!

Yiurgula: (năpoi lu chindru eashti) Aman, cu Dumnidză, Doamne Zisi! Păpsea tora. (Dimlu cu dealaga fudzi nafoară, sh-alantsă după el).

Zisi: (tu ishiri) Ah, mea mi-alăsat, more? (fudzi).

Asteră: (singură) Bo, bo, bo, va si s-vătăma! (fudzi sh-năsă).

SCENA 8

Tanasula, Golfu

(Scena s-alăxeashti: S-ved muntsă, păduri, sh-calea pi iu va s-yină Tashlu. Tanasula intră cu Golfu)

Tanasula: Aoa s-lj-acătsăm calea, că sigura pi-aoa va s-treacă.

Golfu: Nu cumva tricu?

Tanasula: Ninga nu-ari tricută. Iutsi s-hibă, pi-aoa va s-treacă.

Golfu: Cicioarili-nj treambură shi-nj yini canda va s-cad mpadi. (sta mpadi).

Tanasula: Fă-ts curai, lea Golfo. Caishti, nacă amintăm sântul lucru a nostru, aoa tu-aestă păduri? Diparti di ehtrul a nostru. Multi va si-lj dzătseam. Va si-lj cădeam rigeae... Am nădia la Dumnidză că va s-lj-

u alăxim mintea.

Golfu: Doamne Tanasula, nj-u frică, că s-nu nă veadă di fudzi pi altă cali.

Tanasula: Tsă fac giurat, pi laptili-ali dadi, că macă di fatsi ca s-fugă pi-aljuea, va s-lu tindu mpadi ca vără agrimi!

Golfu: (*mutreashti cătă nafoară*) Ah! ia-lea iu ma yini!

Tanasula: Fă-ts curai, lea Golfo.

Golfu: Cama ghini s-nă ascundeam tu pāduri ca s-nu nă veadă sh-fudzi pi-aljuea.

Tanasula: Ghini dzăts! Tini di-atsea parti, sh-mi di-aestă. (*s-ascundu doilji*).

Golfu: (*singură*) Stămărie curban! Aidi s-alăxeshti mintea-al Tash, sh-mini va s-aprindu ună lumbardă, isea căt boea-a mea, dinintea-a icoanăljei a ta. (*s-ascundi după dărmi; veadă Tashlu că yini*).

SCENA 9

Tanasula, Golfu, Tashlu

(*Tashlu intră, shi Golfu easi di-aclo iu eara ascumtă*)

Golfu: (*cătă Tashlu*) Chidruca!

Tashlu: A, Golfu!

Golfu: Nu easti Golfu, apiste! ea idyea, ma aumbra-a ljei tsi ts-adutsi blăsteami, iutsido s-nedz!

Tashlu: Ma tsi vrei aoatsi?

Golfu: Tsi voi aoatsi? Sh-mi ntregi nina, minciunoase, ai gură ca s-greshti shi si-nj dzăts tsi voi aoatsi? (*ca cu njilă*) Vinj aoatsi ca s-nj aflu haraua-a mea, ca s-aflu nădia a mea, bana a mea tră totăna, Tasho, suflitu-a meu!

Tashlu: Ma nu tsă dzăsh, nu tsă dimăndai? Ia, sh-tora tsă dzăc că di la mini nădie nu ai. Dumănica tsi yini mi nsor cu Stavrua. (*fatsi ca s-fugă*).

Golfu: (*lu-arăcheashti di brats*) No, nu va s-fudz, atime!

Tashlu: (*pindzi pi Golfu*) Alasă-mi, tsă dzăsh!

Tanasula: (*easi di-aclo iu eara ascumtu*) Nu ti bati dit loc. Ma s-fats că fudz, nedz chirut.

Tashlu: (*ciudisit*) Ma sh-tini, tate, aoa eshti?

Tanasula: Macă di fats canda fudz, va s-ti tindu mpadi ca vără agrimi!

Tashlu: Tate, tsi zboară suntu aesti tsi-nj scots din gură?

Tanasula: Stăi aoa ca s-avdzi pi Golfu sh-deapoea s-fudz aclo iu blăstemlu-a meu va s-ti-acatsă. Va s-dai zbor la Dumnidză, apiste!

Tashlu: (*cătă Golfu*) Ma tsi vrei tini di la mini?

Golfu: Dză-nj, tsi stepsu nj-aflash di mi-alăsash? Tsi slăbintsă tsă feci? Nacă nu ti vrui cu tută inima? Nj-si lăhtărsea suflitu pănă s-ti ved! Sh-tora, cătse mi-alash ca cānlji tu cāmpu?

Tanasula: Minduea-ti niheamă, apiste!

Tashlu: Tate, tsi dzăts ashi?

Tanasula: Cripatlu s-ts-u da. Atsea dzăc!

Golfu: Ahântu fu vrearea-a ta, ca atseali lilici tsi s-disheljid tahina, sh-după prândzu cher! Cu tsi inimă, cu tsi suflit va s-pots ca s-mi-alash? Cum ts-u ncăpu mintea? Giuratlu tsi nj-ai faptă, nina nu easti astimtu. Sh-tini armasish pi Dumnidză. Nu-ai frică di el?

Tanasula: Minduea-ti niheamă, apiste!

Tashlu: E, more tate, sh-tini...

Tanasula: Cripatlu, cā-nj lu-aduseshe la nari. Va s-ti tindu aoa mpadi ca ună agrimi, ca si s-facă ună ciudie mari, s-avdă lumea tută. Sh-cāndu va-nj greasă la giudicată va s-dzăc că mini ti vătămă! Mini, tsi escu pārintili a tău, cā va s-ti fătseai nipārticā cu dauā capiti sh-va sā nfārmăcai lumea tută. Cai alasă pi vrearea-a lui poati s-alasă itsido. Ti-atsea, ti aestă trādari, spindzurarea i vătămarea ti-ashteaptă. Ashi prindi sā scrii nomlu!

Tashlu: Tate, ma tsi zboară suntu aesti?

Tanasula: Cāndu tini earai fucără, Golfu nu ti-arnisi, nu ti-alăsă ca s-lja pi Chicilu, ca si s-facă cilnicoanji. Tini, more dirdimene, cum di u-alăsash di ljai Stavrua? Atsea cari, cāndu earai fucără, nitsi bună dzua nu-ts dădea, tini, lăi hilj blăstimat!

Golfu: (*nji loasă*) Ia toarnă-ti cătă-aoa sh-mutrea-mi tu oclji. Tsānj minti tsi-nj dzătseai cāndu n-adunam doilji deadun? Nj-dzătseai cā sh-anghiljji di la Dumnidză nu-lj bag dinintea-a ta. Nj-dzătseai cā tserlu ari mash un lutseafir, sh-cā tu frāmtea-a mea suntu doi lutseafiri. Tora, cum di li-agārshish tuti aesti? Tini eshti atsel tsi-nj dzătseai cā, ma s-pat tsiva mini, la murmintili-a meu va s-yinj s-mi vedz. Ma tini mi-agārshish ninti ca s-mor, ninti ca s-intru tu groapă.

Tanasula: Ma nina ashteptsă, hilj fără inimă, di nu cadz pi dzinuclji dinintea-a aishtui anghil shi si-lj cāftsă ljiartari?

Golfu: Tasho, ascuchi "s-u mēcă luplu" sh-yinu năpoi s-beai apă la shoput, aclo iu beai ma năinti. Aspari niorlji ca s-easă soarli năpoi ti noi doilji. Las s-azboairă Tashlu năpoi la cubairlu atsel tsi noi doilji lu-adrām. Ah, Tasho, bagă-ts gura pi-arās sh-yinu tu bratsăli a meali!

Tanasula: Aidi, lăi hilj, ashi s-nj-ai urăciunji. Nu u pidipsea. Lj-agiungu cāti fārmatsi tricū. Aidi, apă sh-sari si s-facă tuti! (*nu-aestă oară cātă puljji sh-bumbuneadză*).

Golfu: Avdză, Tasho, cât sh-puljlji ti pâlăcârsescu. Nu avdză, cât sh-Dumnidză di-analtu tsă oară macă ti mini nu-ai njilă, s-ai heamă frică di Dumnidză!

Tashlu: Golfo, tsi aveam ti dzătseari, ts-u dzăsh. Tsă dzăsh, du-ti sh-tini s-ti mărts cu Chicilu, i cai altu vrei tini. Discarcă-ti di mini. (*a tată-sui*) A, bre tate, alăsats-mi singur, vă pâlăcârsescu.

Golfu: Fudz, ashi-nj dzăsesh, Tasho! Sh-nj-u dzăts cu tută gură?

Tanasula: Lumea tută să nvirină di plângul ali Golfu, sh-tini, hilj blăstimat, nu ai niheamă njilă. Sh-căt puljlji dit păduri păpsiră s-cântă. Sh-muntsălj nu suntu cum eara, sh-tini nu ai niheamă arshini? Eshti om fără inimă. (*cădi ca grădină*) Aestă bumbunidzari nu easti altsiva dicăt lăcrinj āngljitsati di-ali Golfu. Nu tsă easti frică s-nu s-facă arăuri di ti neacă? (*ninga bumbuneadză*) Aestă bumbunidzari nu easti dicăt boatsea-al Dumnidză, sh-tini nu ti-aspari? (*lu pâlăcâr-seashti*) Tasho, hilj! Mini tsă escu părintili a tău, tsă fac mari rigeae, nu arnisea pi Golfu. Năsă ti va cu tută inimă. Shi s-u shtii că haraua nu s- flă la aveari, easti tu inima curată shi mplină di vreari. (*zburashti cătă Tashlu shi-lj spuni Golfu cari sta cu mănjlji ncrutsiljati*) Ia scoală-ts ocljilj, Tasho, sh-mutrea-u nuntru tu oclji. Va s-vedz singur ma multi harei dicăt dzăc mini. Tora, ma s-pots, arnisea-u. (*Tashlu sta multu minduit sh-cu inati*) Ma ninga, Tasho, stai di nu-ascuchi draclu shi s-ti-aruts tu bratsăli a ljei? (*Tashlu fatsi ca s-fugă*).

Tashlu: (*cu inati shi apufusit*) Vă dzăsh unăoară că nu!

Golfu: (*lu-acatsă di brats shi scoati cătsutlu dit sileafi*) Chindruea! Nu va s-pots ca s-fudz di-aoatsi! (*cădi pi dzinuclji, lji spuni cătsutlu*) Ma ghini junglja-mi cu aestu cătsut a tău! Dishcljidi-nj inima, atsea cari ti vru multu. Tradzi, vată-mi sh-calcă pri truplu-a meu, sh-deapoea du-ti aclo iu vrei (*lji da cătsutlu*) Na lja-l, tradzi fără frică!

Tashlu: (*lji cătsutlu*) Macă vrei s-ti vatsănj, ia iu easti arăpa, dighios!

Tanasula: Căni, căni, ashi cum u fătseash, tradzi, vatămă-u, tsi u-aveglji? (*Golfu si scoală sh-dishcljidi cheptul*) Tradzi, bre, tsi ashteptă?

Tashlu: (*bagă cătsutlu tu sileafi*) Suflit nu ljau. Alăsats-mi s-mi duc la lucurlu a meu.

Golfu: (*lu-acatsă di brats*) Nu, nu va s-fudz!

Tashlu: (*u pindzi*) Ma, alasă-mi tsă dzăsh!

Tanasula: Bre, căne, nu-ai niheamă njilă?

Golfu: Tasho, va s-ti bleastim! (*Tashlu lja ca s-fugă; Tanasula-l chindrueashti*).

Tanasula: Nu ai s-nedz iuva. Ma ninti va s-ascultă blăsteamili ali Golfu, sh-deapoea du-ti la drats!

Tashlu: Ama, tate!

Tanasula: Cripatlu, tats, nu voi sâ-nj greshti numa-a mca. Nu voi s-u-acats ân gură altăoară.

Golfu: Ia iu tsă dzăc ninga unăoară, Tasho: alăxea-ts mintea.

Tashlu: Nu, lea, nu. Căti ori s-vă dzăc nu!

Tanasula: Nipărtică nfărmăcoasă s-ti măcă, om fără pisti!

Golfu: Tsi lăcrinj am virsată tră tini, Tasho! Nu ts-alăxeshti mintea?

Tashlu: Nu, tsă dzăsh ună njilji di ori!

Tanasula: Lu-am fără inimă aestu ficior.

Golfu: Căti lăcrinj am virsată tră tini, apiste! Iutsido tsi s-nedz isihie s-nu-află. Sh-apa cari va s-beai, sândzi si s-facă, sh-fărmac si s-facă căt s-u badz ân gură.

Tashlu: Pi dăimi sh-pit muntsă s-neagă!

Tanasula: Pisti tini s-neagă, palju catili! (*tu-aestă jară bumbuneadză*).

Golfu: Iutsido tsi s-nedz, iutsido tsi s-trets, earba s-nu crească, sh-puljlji dit păduri s-aspară di tini. Aumbră di tini s-nu aibă iuva, iuva. S-plândzi. sh-tu loc di lăcrinj, sândzi sâ scots. Tradzi, fudz tora. Dumnidză s-ti pidipsească. (*lu pindzi pi Tashlu sh-fudzi*).

Tanasula: (*scoati căciula din cap, u lja Golfu di mână, sh-mutreashti rsus cătă Dumnidză*) O, Dumnidzale, ashi cum nă ncljinăm la tini cu tută inimă, ascultă blăstemlu-ali Golfu, ashi s-lu pidipseshti).

(*Cădi pirdelu – bitisita-a Actului III*)

ACTUL IV

SCENA I

Stavrula, Fcati, soatsă di-ali Stavrulă

(*S-veadi călivo-al Zisi shi Stavrula cari sta mpadi. Deavărligalui di năsă, alti fcati, soatsă di-a ljei. Tutti cos, căntă tsiva cându mpiltescu. Ahurhescu di căntă*)

Tuti fcatili n-adunăm

Fustanea-a ta, lea fărshăroată s-u ndridzem.

Va s-u portsă si-ts cadă hari

S-ti veadă soatsili-a tali.

Va s-u portsă cându s-ti fats nveastă,

Lumea tută s-hărăsească.

Va s-u portsă, a lea Stavrulă

Cându preftul va ti ncărună.

SCENA 2

*Tanasula, Stavrua, soatsă di-ali Stavrua
(intră Tanasula)*

Tanasula: Bună-vă dzua, feati! (*feati si scoală*).

Stavrua: Bah! Cum ashî, vinjish până-aoa fără s-ti ashtiptăm? Tuti vrea ca să-ts grescu, mea shtiu că nu vrei.

Tanasula: Dealiealui că nu vream! Ma nitsi tini s-vrei!

Stavrua: S-hits ghini. Nu stai niheamă mpadi? Nipărtits aoa nu-avem, tsi stai mprostu?

Tanasula: Nu vinj aoa ti shideari. Vinj si-ts dzăc niscănti zboară tsi suntu ti bunlu-a tău.

Stavrua: Ia dză-li, ca s-li-avdzăm.

Tanasula: Ascultă aoa, Stavrua. Tini s-nu lu-aprochi Tashlu ti bărbat, că prucuchie nu va s-fats. Lăcrinjli sh-plângul ali Golfu, sh-blăsteamili-a ljei s-u shtii că va s-ti măcă!

Stavrua: (*canda sh-pizueashti di el*) Ca multu di himă fudzish. Peanarga, ca s-nu cadz!

Tanasula: Bună dzua, shi să shtii că nu va s-vedz altă dzuă bună. Dumnidzălu, vărnoară nu lartă atselj tsi lja vrea-a alântui.

Stavrua: Doamne Tanas, si-nj fats harea s-alăxeshti zborlu-ts, macă nu vrei s-nă fătsem di dauă hori.

Tanasula: Avdi aoa, lea Stavrua, shi scrii-li aesti zboară a meali, sh-macă nu va s-tsă easă la slăbintsă, atumtsea s-mi-ascuchi tu surati.

Stavrua: Ma, nacă ti-adăpă cu tsiva Golfu? Ahântu ts-intră tu inimă, tsi ti năsă shtriga arniseshti sh-hilj-tu, sh-avearea, sh-multi alti? Palju shtrigă. Va s-u scărchescu dit lumea aestă!

Tanasula: Ascultă aoa, Stavrua. Caitsido ficior tsi nu sh-ascultă părintsălj shi-l lo blăstemlu-a părintsălor, s-u shtii c-atsel ficior, prucuchie nu fatsi. Tashlu, mini-l blăstimai cu tută inimă, sh-năpoi nu-l lja!

Stavrua: Ma, nu neadzi s-fats itsi vrei! Tsi tsă s-pari că va s-n-aspărem? Va s-nă si acreadză ariganlu, i ma nu! Un lu bleastimă, sh-cătse-lj yini tihea bună.

Tanasula: Un, mea atsel nu easti tată-su. Shi s-u shtii că, cāndu un părinti scoati căciula sh-cu caplu gol bleastimă pi hilj-su, cu mănjl sculati cătă Dumnidză, sh-ocljilj a lui mplinj di lăcrinj, easti sigura că blăstemlu-atsel va s-lu-acatsă.

Stavrua: S-u-acatsă pi năsă blăsteamili atseali tsi ti năsă bleastinj pi hilj-tu. Shtrigă s-u ved s-u treacă ligată, s-u ducă la mănăstir, sh-ashi că va s-ljau pi-atsel tsi voi mini.

Tanasula: Atsea tsi caftsă, dealiealui s-featsi. Golfu ari dauă dzăli tsi nu easti cum eara. Sh-tini ma s-u videai va s-u njilueai.

Stavrua: Cum di nu! Pi năsă s-njiluescu? Va să scuteam crutsea di pi gushă ca s-ts-u dideam ti săhărichi. Mari blăstem lă ded, sh-acătsă ca ească.

Tanasula: Blăstemlu, fără ndriptati, vărnoară nu-acatsă. Vără slăbintsă Golfu nu ts-ari faptă a tsia. Tini lj-u fătshesh slăbintsă di-lj loash vrutlu-lj dit inimă. Ti-atsea ari ndriptati s-ti bleastimă, sh-pi tini, sh-pi hilj-nju. (*acatsă mustatsă*) Aestă mustatsă u sursescu, u-aruc tu muzgă macă blăstemlu-ali Golfu nu va s-vă acatsă! Pi-aestă cālīvă aoatsi, va s-cadă rufeca ca s-vă ardă. Lāngoari slabă s-vă măcă. Mash cucuvealili s-căntă pi-aestă cālīvă. Zboarali si-nj li tsănj minti! (*Tanasula fudzi shi Stavrua armăni cu-alanti feati*).

SCENA 3

Stavrua, soatsă di-ali Stavrua

Stavrua: Am cum nu sh-ari niheamă minti, măratlu? (*agudeashti mănjl*) S-crechi sh-tini shi atsea shtrigă. Mini, Tashlu va s-lu lja sh-va s-vă fac s-cripats shamishdoilji. (*dzătsi cătă feati*) Ma iu easti avdzătă aestă? Mini s-bag cărunjl sh-el si-nj yină ază si-nj dzăcă că s-alas bărbat-nju ca s-lu lja Golfu! Tsi s-fac, că nu eara tată-nju aoa, mea shtiam mini tsi vrea el. (*s-avdi boatsi, năfoară s-căntă*) Feate, canda yini tati. Ai să spăstrim niheamă casa.

SCENA 4

*Zisi, Tashlu, Yeani, Yiurgula, Florlu, Stavrua, soatsă di-ali Stavrua
(Cum sta tuts âmpadi, ahurhescu s-căntă)*

Zisi: Lja-lj-u, lăi nipoate Chicio.

Loats-lu s-lj-u dzătsem, lăi sots,
că him rămănj fărshirots,
di Frashari noi him vinjits,
sh-pit Balcan him arăspândits,
tu itsi patrie noi earam
sh-totăna cu nami deadun earam,
rămănj alăvdats.

Cu locuri mplini di cilnicats,
cilnicats cu oi sh-cu căpri multi,
iarna tu cămpu, sh-veara tu munti.

Tsi bană bună tritseam,
di tută lumea n-alidzeam.
Di cāndu ishi Amirichia,
tutiputa sh-chiru tinjia!

Aidits, tora seara va s-u-apirim. Va s-u seamin amarea tută cu ordzu, va s-măcā musca her, sh-mushconjlji cilechi. Ti hātārea-a aishtui ficior va s-u fac, sh-ti Stavrula va s-mi fac tinir ninga unāoarā. Va s-aduc aminti njatili.

Yeani: Aidi, aidi, tsi va si s-facā tora seara!

SCENA 5

*Zisi, Tashlu, Yeani, Yiurgula, Florlu, Stavrula, soatsā di-ali Stavrulā
(Stavrula adutsi beari ti tuts)*

Zisi: Aidi, Stavrulā, si-nj bānedz, tsi nyiliceshti ca lutseafirlu. (*Ija tuts putirili*) Ia loats putirili ca s-bem nā chicā ca s-intrām tu chefi. (*tuts bea deadun*).

Yiurgula: Aidi, sh-cārunj cu tinjie!

Tuts deadun: Amin!

Stavrula: Mersi multu!

Yeani: Sh-pi haraua-a voastră, voi ninsuratslji, sh-voi aush, aushatic bun, sh-voi feate, tihi bunā. (*featili apleacā caplu*) Ia mutrits cum aplicarā caplu, fac canda nu vor. Ma di multā zgārbunari tsi fātsets, va s-easā tucinlji tu padi.

Zisi: Pāpsea, lāi Yeani, cu shicāili a tali sh-aidi sculats-vā ca s-giucām niheamā pānā si s-frigā njelu. (*si scoalā tuts sh-acatsā ta s-gioacā cu Stavrula dininti, sh-Tashlu di mână, sh-cāntā tuts deadun*):

Aidi, tsi-lj furarā oili-a unei rāmānā,
O, nā rāmānā fārshiroatā.
Dzātsi mini li-am loatā,
Olele shi obobo.
Dzāts cā mini li-am loatā.
Li loarā shi s-dusirā hima tu arniu
Va s-li mulgā la stani,
Nu avdzā la cilnichie!
Picurarlji di agnanghea mutrea
Ca tsiva cilimeanj,
Nu avdzā la cilnichie
Olele, shi olele!

SCENA 6

*Zisi, Tashlu, Yeani, Yiurgula, Florlu, Stavrula, Golfu,
soatsā di-ali Stavrulā*

(*Golfu intrā cu agunje sh-namisa di huro, cu perlji a ljei displitits pi pāltari, lāhtarea a ljei spuni cā nu-i pri minti. Cāt intrā, pāpseashti gioclu sh-cānticlu.*)

Golfu: Ah, tsi mushat cāntats sh-giucats. Ma cātse chindruit?

Zisi: (*cu inati*) Ma nu-nj dzāts, tsi caftsā tini aoatsi?

Golfu: Tsi caftu mini aoatsi? Vinj ca s-cāntu shi s-gioc cu voi tuts aoatsi. (*ca cu bun*) Ma cātse nu, nu escu sh-mini featā cu njati?

Zisi: (*si siligheashti*) Nafoarā di-aoatsi, cā va ti disic, ash cum disicā luplu njelu!

Yiurgula: (*lu chindrueashti*) Peanarga, Doamne Zisi, chindruea!

Stavrula: Vātāmats-u, palju shtrigā. Tsi vrei aoa, lea zulapi?

Golfu: (*cu inati*) Nāpoi! S-nu-l tsānets!

Stavrula: Vātāmats-u, more, shtriga. Tsi u-aviglijats?

Golfu: Alāsats-lu, vār s-nu-l tsānā! Nu s-aspari muntili di neauā, nitsi amarea di ploae!

Zisi: Ma, alāsats-mi, vā dzāc.

Chicilu: Chindruea, lale, pānā aoa! Dā nāpoi! S-nu bagā vārā mână pi Golfu!

Zisi: Tsi dzāts, bre? Nacā zurlusish?

Chicilu: (*easi dininti*) Ia, ash vā dzāc. Vār s-nu u cārteascā!

Yeani: Arshini, lāi Chicilo! Tsi zboarā suntu atseali tsi scusesh din gurā?

Chicilu: Tini Yeani, pāpsea tsā dzāsh.

Yeani: (*ca cu fricā*) More, ai s-ljau niheamā vimtu cā aoa amputi a bāruti. (*fudzī*).

SCENA 7

*Zisi, Tashlu, Yiurgula, Florlu, Stavrula, Golfu,
soatsā di-ali Stavrulā*

Chicilu: (*cātrā Golfu cu bun*) Ma Golfo, tsi vrei di vinjish aoa?

Golfu: Vinj s-mi-alash si-lj dzāc ndauā zboarā al Tash. Da! Al Tash. Borgi s-armān la tini.

Tashlu: (*cātrā Golfu*) Ma tsi vrei di la mini? Tsā dzāsh unāoarā, tsā dzāsh dauā ori, ia, sh-tora tsā dzāc, cā di la mini nu ai vārā intires!

Stavrula: (*cātrā Golfu*) Macā nu ai intires, nu easti ti nārli-a tali,

Tasho, s-u shtii. Sh-macă di minti ti aflash, fudz la mănăstir. Căljurli disheljiși sunt.

Chicilu: Stavrulă, nu zburăști ghini. Atseali zboară nu-ts da tinjie!

Zisi: E, more Chicio! Tsi easti aestă cu tini? Ali Golfu-lj tsănj parti dinintea-ali Stavrulă sh-a njia?

Chicilu: Ashi cum vâ dzăsh. S-nu u cārtits. Alāsats-u ca s-dzēcă ti tsi vinji aoa. (*cătă Golfu*) Golfo, dză tsi ai tea dzătseari!

Golfu: (*cătă Tashlu*) Di tini, Tasho, li loai tuti aesti lăhtări sh-aestă-arshini!

Tashlu: Zboarăli nu ts-acatsă loc. Du-ti la lucurlu a tău.

Golfu: (*njiłosă*) Va s-fug, om fără inimă. Va s-fug... Va s-fug multu diparti, sh-cai u shtii tsi nj-ari scriată mira-a mea. (*ca pi plāngu*) Nacă tsă si pari că va s-yin năpoi tu lumea aestă? Ah, bana cu draclu di gushă sunt doilji. Ah, tsi dzăsh ash! O, Dumnidzale, ljarță-mi pi mini, mărata! (*zburashti ca chirută; sh-după putsănă oară*) Ma aoa tsi caftu? Escu ca chirută, ca oaea tu stani xeană... Escu ca ună lilici namisa di neauă... Tăsh ca un pulj njic tu ungljili-a vulturlui... Tăsh ca un njel namisa di luchi!

Zisi: Mutrea-u, lăi nipoate! Shi să sta aoa dinintea-a noastră shi s-nă ngiură pi tuts?

Chicilu: (*cătă Zisi*) Ia aravdă niheamă, more lale! (*cătă Golfu*) Unăoară, căt cama-agonja, dză, tsi ai tea dzătseari?

Stavru: (*cătă Chicilu*) Mersi multu, cushuri, ti zboarăli tsi dzăts!

Golfu: Plāndzets-mi, voi muntsă sh-voi pulj! Plāndzi-mi sh-tini dada-a mea. Mi mpartu di voi ti totăna. Ah, căt ma diparti s-fug, ahântu ma ghini. Ah, lăcrinji tsi virsai ti tini, Tasho, si s-facă shoput cu apă-aratsi ca s-ts-astingă seatea... Plāngu tsi am faptă ti tini. Si s-facă trandafilu, mushatslji arburi cu-aumbră ca să stai tini cu Stavru. Bana-a ta s-hibă cama dultsi di njarea. S-ai ma multi bunets dicăt ari primuveara. Ocljilj a tăi s-nu lăcrimeadză vărăoară... sh-inima-a ta s-nu cunoască uhtări tu bana-a ta. (*Tashlu sta ca multu minduit. Golfu s-toarnă cătă Stavru*) Sh-tini Stavrulă s-lu vrei Tashlu ash cum lu-am vrută mini. Sh-macă nu pots, nu ts-agiundzi inima-a ta (*cu njilă cătă cheptul a ljei*), disheljidi cheptul aestu aoatsi sh-lja inima-a mea. Ts-u hărzescu cu tuti frândză sh-cu tută vreari... shi s-lu vrei Tashlu! (*njiłosă*) S-lu vrei! Ah, Tasho, Tashlu-a meu! (*fudzi peanarga. Tashlu s-veadi multu ca minduit. Canda-lj sh-alăxeashti mintea. Sta pi careclă sh-uhteadză*).

(*Cadi pirdelu – bitisita-a Actului IV*)

ACTUL V

SCENA I

*Zisi, Chicilu, Yiurgula, Yeani, altsă bār bats sh-feati
(Tashlu năfoară. Scena aspuni shoputlu cătă hăryie.
Tuts sta mpadi sh-cântă)*

O, tsi cādzu tu vreari cu mari dor
Cu ună dit mähălă,
Bendili sh-mushuteatsa-a ljei s-vă spun,
Lāngoari ānj bāgă.

Di cu njits avem fută doilji deadun,
Ca vitsinj noi tsi earam,
Sh-ca lilicili dit Mai
Cu dzua doilji crishteam.

Nă videa lumea tută shi s-hărsea,
Ca soră cu frati earam,
Nidzeam sh-yineam la shcoală noi deadun
Văroară nu nă mpārtsam.

Ma tora tsi aciscum di agnanghea nă mutrim,
Cu ocljilj mplinj di dor
Nu him cum earam anda njits
Tish ca frati cu sor.

Va s-neg să zburăscu mă-sa cu tată-su deadun,
S-lă spun vrearea tsi aveam.
Umuti am că va-nj da urăciunjli,
Preaclji s-nă fătsem.

Yeani: Aidi de, tsi va si s-facă tora seara. Va s-u apirim, pănă cādu soarli să scoată coară.

Zisi: Aidi, dzătsets-lj-u, lăi ficiori! (*tuts deadun*) E, viva! Cilnicoanja si nchirdăsească.

Yeani: (*cătă Zisi*) Si nchirdăsească, Doamne celnic, caplu-a armăna-miljei. Căt muntli s-bānedz!

Zisi: (*mutreashti deavărliga*) Ma, tsi s-fatsi Tashlu? Cătă iu s-dusi?

Yeani: Nu easti aoa. Va s-aibă chindruită iuva.

Chicilu: (*cu inat*) Nu, lăi lale, nu, că nu lipseashti ca soea-a noastră s-facă ahtări dziniri cu pālăcărseari mari.

Yeani: Ma tsi avush, lăi Chicio, tsi-ts featsi Tashlu?

Chicilu: Mini shtiu că tsi-nj featsi sh-cum aravdu ninga. Cându mini nu amintai Golfu, nitsi Tashlu nu-ari si s-facă dziniri a Zisimeilor.

Zisi: Ia aravdă, lăi nipoate, nacă easti alatusi?

Yeani: Am alatusi easti. Cai nu fatsi alatusi. Sh-preftsălj sh-prifteasili fac alatusi. (*S-veadi Tashlu că yini*) A, ia-lea Tashlu. Aidi, lăi Tasho, că ti-ashtiptăm. Tsi ti fătseș?

SCENA 2

*Zisi, Chicilu, Yiurgula, Yeani, Tashlu, altsă bārbats sh-feati
(Tashlu intră)*

Zisi: Aidi, lăi Tasho, iu earai?

Tashlu: (*fără chefi*) Chindruui la shoput di-arătsii niheamă caplu că multu mi durea.

Yeani: Am, ari ndriptati mărătlu di ficior. Niheamă di beari, niheamă di fără somnu, sh-di her s-lu-avea caplu, neshti va s-pătsa!

Zisi: Tasho, nu-nj dzăsh tsi pătăsăh? Cătse ti ved ahântu minduit? Numtă avem i moarti? Canda nu stai cu chefi.

Tashlu: Tsi vrei s-dzăts cu-aestă, Doamne Zisi?

Yeani: Cătse eshti-ahântu di greu? Cătse ti doari caplu? Atsea dzăts, lăi glare!

Chicilu: (*căță Yeani cu inati*) Păpsea tini Yeani, că multu s-arupsi pândza sh-altu peatic nu lja.

Yeanu: Aidi, lăi Tasho, tsi stai ca oaea tsi u-acătsă căldura? Nu vedz că ti zburăscu?

Tashlu: Tuti li ved, ma tsi vrets ca s-vă fac?

Chicilu: (*cu inati*) E, ore Tasho, până atsia! S-nu tsă si pară că Chicilu... Li-aduchim minduirli a tali dit seara tsi vinji Golfu di-ts deadi urăciunji. Nu eshti ună soe, ca multu ti nvirinash!

Tashlu: Ca cu multă zori mi sburăshti, lăi Chicio.

Chicilu: (*cu pirifanji*) Ashi voi! Sh-macă nu ti-arăseashti, plândzi-ti la primar.

Tashlu: A njia, primarlu s-nu-nj lu-acats ă gură, că vărăoară nu escu dus la el, lu-am aoa tu bārnu. (*da pi cătsut cu mână*).

Yeani: Cu Dumnidză, Doamne Zisi, tsi suntu aesti? Cătse nu greshti niheamă?

Zisi: Tsi s-grescu, lăi Yeani? Tashlu li minteashti lucrili, li fatsi salată.

Chicilu: Nu undzeashti, lăi lale, ti soea-a noastră tsi him avdzăts tu lumea tută! Nu undzeashti ca un munti analtu si s-apeacă la ună dzeană njică. Ninga stai, lale, di nu-lj fats cinushi? Nu lă dai tsāruihili

tu mână si s-cură di aoa căt cama-agonja?

Yeani: Ma dip di ligari vā featsit. Aidi, lăi Tasho, nu sta ash ca vār cal tsi doarmi.

Tashlu: (*căță Zisi*) Ljartă-l, Doamne Zisi. Dorlu tsi-am mini, easti dor dit inimă sh-dit suflit. Cama ghini s-ts-ul dzăc, că ahtari prudot ca mini sh-minciunos ali vreari... Vărăoară s-nu-aprochi ca s-lu fats dziniri, că macă mini arnisi pi Golfu, sh-pi Stavrua va pot ca s-u arnisescu. Nu easti tsiva ti mini, că atsel tsi-ahurheashti bana-lj cu minciunj, ash va s-u bitisească. Mini nu escu crishtin, nu mi ncljin la tsiva! A njia nu prindi s-ă-nj dzăc vār bună dzua. Mini di bisearică nu prindi s-mi-aprochi, ca s-ljau anafură ca alantsă crishtin. Sh-cându smor, preftul s-nu mi ghiuvăsească, mea s-mi-arucă tu groapă ca vārnu căni.

Zisi: Ma a cui ălj li dzăts aesti? Cu mini zburăshti?

Chicilu: Ma, lale, ninga stai di nu-lj dai cali?

Tashlu: (*tradzi s-fugă*) Cum s-veadi s-asparsi numta.

Chicilu: (*lj-dzătsi-al Tash, cându fudzi*) Canda-nj dzăseș că primarlu lu-ai tu bārnu. Si-nj tsănj minti zborlu!

Tashlu: Itsi oară vrei, lăi Chicio!

Chicilu: (*s-toarnă sh-lu mutreashti cu agrimi, canda vrea si silighească pisti el*) E, ghini, Tasho, va n-adunăm aljuea. (*fug tuts, mash Tashlu armăni*).

SCENA 3

Tashlu

Tashlu: (*singur*) Amărtia-atsea, tsi până tora nj-avea acătsată inima, ază u scosh dit inimă, ash că-nj si lishură suflitlu. Căță iu va s-hibă Golfu tora? Pi tsi munti easti sh-plândzi, mi bleastimă pi mini minciunoslu sh-prudotlu? Voi pulj tsi azburats ahântu agonja, dutsets-vă la Golfu sh-loats-lji săhărichea, sh-cu boatsea-atsea mushata-a voastră, dzătssets-lji ca s-păpsească, s-nu plângă, ma să mpiltească dauă cărunj, ună ti mini sh-ună ti năsă, shi s-mi-ashteaptă.

SCENA 4

Dimlu, Astera

(*Scena alăxeashti; intră Astera cu Dimlu*)

Dimlu: Ore, nu mi bat di-aoa, tora! Tsi, zurlusii ca s-alag tu scutidi ca vără zulapi? Ia, aoa va să stau până cându soarli să scoată coară.

Astera: Scoală, lăi Dimo. Esh ninga năoară ca s-nj-aflî hilji-mea, Golfu.

Dimlu: Ahtari hilji tsi-ai, ma ghini s-lipsească!

Astera: Dimo, tsi zboară suntă aesti?

Dimlu: Tsi dzăc? Tseatsiri sh-fisulj, ia, atsea dzăc. Ia, cā tu-aestă lumi, multsă acatsă vreari, ma nu glărescu di minti. Sh-mini, lea tetă, aveam acătsatā vreari cu Orsa. Nă adunam doilji noaptea ca tsiva zulăchi, tu scutidi. Doilji nă vream ună soe. Nă trimbura inima pănă s-n-adunăm. Ia ma, ună dzuă, nj-u turnă Orsa. Nj-dzăsi ca si-lj gulescu cohilu, sh-mini mi-aduc unăoară deavărligalui, lj-turnai păltărlî sh-fudzii. Sh-iu dzăts tini cā chindruui? Tăsh la stani. Nj-băgai caplu tu găleata di dzăr sh-mi feci foali. Sh-ashi u-agărshii! Nu s-featsi vărănă znjie. Ashi fatsi lumea: mi vreî, ti voi, nu mi vreî, nu ti voi.

Astera: (nu bagă oară la zboarăli-al Dim) Ah! Tsi s-fac mini, mărata, iu s-u caftu. Nj-easti frică s-nu facă vără nifaptă di s-vatămă! Ah! Golfo, tsi-nj fătseșh? O, Stămărie, agiută-mi ca s-aflu Golfu, hilja singură sh-las s-yin discultsă la bisearica-a ta s-aprindu cāndilji. (cătă Dimlu) Aidi, lăi Dimo, s-nidzem deadun. (căt s-lja calea ca s-casă, Tanasula chindruashti).

SCENA 5

Dimlu, Astera, Tanasula

(Tanasula intră; s-veadi ca cu harauă)

Tanasula: Lea Asteră, iu easti Golfu?

Astera: (multu minduită) Pi mini mi ntregi cătă iu easti? (cu inatî) Ntreabă hilj-tu si-ts dzăc cătă iu easti hilji-mea, atsea singura umuti a mea ti aushatic. (cama cu inatî) Atsel tsi-lj lo inima a ljei sh-u featsi ca s-lja pădurea, el u shtii iu easti Golfu. Di la Dumnidză s-u află tsi-nj featsi a njia!

Tanasula: Astero, păpsea. Nu bleastimă. Di tora sh-ninti urăciunji si-lj dai, shi s-lă urăm al Dumnidză s-lă da sănătati, cā va s-lu fats Tashlu dziniri.

Dimlu: Ore, ia păpsits! Aestu nitsi cā shtii tsiva!

Tanasula: Puljlji nu-agărshescu cubairlu a lor ti-ahănti putsăni dzăli, ashî cum sh-Tashlu nu poati ca s-agărshască pi Golfu ti totăna. Hărsea-ti, Astero, cā Tashlu u-alăsă pi Stavrua shi s-turnă la vrearea di ma ninti.

Dimlu: Vedz, tetă, cā tsă dzătseam mini! Cā tu lumea-aestă, mash mustătsli-al Chiosi nu crescu, alanti tuti s-fac. Na, tăsh ca un prufit u

dzăsh!

Tanasula: Pi dzinuclji vinji di cādzu shi-nj cāftă ljiartari. Ma mini, di harauă, agărshii s-lu ljiertu. Ashi cā lu-alăsai ndzinucljat shi azbuirai s-yin aoatsi ca s-tsă dzăc. Tu bana-a mea nu am alăgată ahăntu agonja. Că aestă arshini al Tash, eara sh-arshinea-a mea, cā easti hilj-lu-a meu, cā sh-mini am bănată cu tinjie. Ca tinjia nu-ari, sh-hara di atsel tsi u-ari!

Dimlu: (cătă Astera) Tetă, vidzush, ashî cum dzătsi sh-un cântic:

Naua vrută, sh-veaclja vrută

Mi băgash tu mesi,

Mi tornu ved veaclja,

Naua nu nj-arăseashti.

Astera: (njiloasă) Tora tsi u featsi, ca merlu atsel vishtidzăt! Tora alăxi mintea? Tora tsi easti moartă ningrupată, sh-tora va-lj da bană? Tora tsi mintea-lj fudzi sh-pit muntsă alagă? Va s-hibă multu-amănat ca si-lj da bană năpoi. *Multu amănat!*

Tanasula: Ti noi, Astero, poati s-hibă amănat, ma ti Tashlu sh-ti Golfu nu easti amănat. Tuti yitriili dit lumi s-adună, sh-tuts yeatsărlji nu va s-poată ca s-vindică ahtari lăngoari, sh-inima ali Golfu. Mash atsel tsi-lj pligui inima-a ljei poati ca s-u vindică. Cu un zbor, cu un arăs dit gura-al Tash easti cama buna yitrie ti lăngoarea-al Golfu.

Dimlu: Ghini dzăts, cā sh-mini un chiro li-aveam aspartă cu ună discăceată tsi u-aveam vrută. Ma ună dzuă u-adunai si-lj dzăc ali tivicheli cā cătiunăoară fatsi ca ună zulapi; sh-năsă tu loc si s-năirească si silighi sh-mi lo di gushă, sh-mi băshe, u băshai, sh-năsă mi băshe năpoi. Shi ashî cum earam doilji di gushă, n-arucutim tu arăpă, mea cāt chindruim dighios tu trap. Ninga s-cunoashti loclu iu n-arucutim.

Tanasula: Astero, nu prindi ca să stăm. Tini du-ti acasă s-fats lucrî. Acljamă soea tută cā va s-fătsem haraua-a ficiorlor a noshtri. Ază, tsi jali aveam, tora, harauă mari nă vinji. Mini cu Dimlu va s-ishim s-videm deavărliga ca s-u-aflăm pi Golfu. Sh-ti putsănă oară va s-hibă Golfu deadun cu Tashlu dinintea-a ta ca si-lj hărseshti. (lj-dzătsi al Dim) Aidi, Dimo, s-fudzim. (fug doilji).

Dimlu: (tu oara tsi fudzi) Aidi, de, ti hătărea-ali Golfu. Ază, njelu-atsel mănăr, pi sulă va-l băgăm. (scoati cāburea) U videts aestă cābură arudzinită tsi u portu di-ahăntsă anj, sh-vărăoară nu u-am aminată? Ază va s-trag pi vimtu sh-va s-asună ahăntu di multu cāt tuti muljerli ncărcati din hoară va si s-ciudisească cā tsi s-fatsi n hoară! (fudzi).

SCENA 6

Astera

Astera: (singură) O, Dumnidzale, tini tsi-adusesh lucrili până aoa, yinu tora s-lă dai cărari. Că fără vrearea-a ta, tsiva nu s-fatsi tu-aestă lumi. Nu va s-aduts slăbintsă la ună dadă tsi să ncljină la tini cu tută inimă. (fudzi peanarga).

SCENA 7

Golfu

(Scena alăxeashti; Golfu intră singură sh-innă peanarga, multu nji-loasă, sh-mutreashti deavărligalui)

Golfu: Aoa, tu aestu loc iu bana cunuscui, aoa lipseashti s-mor. Aoa, tu aumbra-a aishte saltsă, iu Tashlu-nj featsi giurat, vrear ti totăna, aoa lipseashti s-discurmu truplu-a meu ti totăna. (după putsănă oară) Voi muntsă-analtsă! Voi livădz sh-trapuri, v-alas sânățati, că v-am călcată cându păshteam njeljli. Sh-voi shoputi cu apa-atsea aratsi, v-alas sânățati. Sh-voi puljlji tsi v-aveam ca sots, sh-deadun cu voi căntam, nu va s-avdzăts altăoară boatsea-a mea ca s-cântă. V-alas sânățati. (s-toarnă cătă sâltsă) Sh-voi sâltsă tsi aplicat dedzli cându n-adunam cu Tashlu, tash canda n-afireat s-nu nă veadă vărnu, sh-ca doi pulj dit pāduri n-ascundeam sum dedzli a voastri! Primăveara tsi yini s-nu dishcljidets peji nali shi s-nu-aprucheats pi dedzli-a voastri puljlji ca s-cântă. Mash puljlji a noaptiljei s-aprucheats ca s-plângă inima-a mea. (Golfu plândzi shi scoati, dit sinlu-a ljei, fărmaclu anvărtit tu carti, sh-lu disfatsi) Tini fărmaclu, va s-vindits tuti chiderli sh-dorlu dit inima-a mea! Tu lumea aestă, mash un vru Golfu, ma atsel u-arnisi. Ti-atsea nu voi s-bănedz tu aestă lumi. (lje fărmaclu) Ma ghini tu groapă dicăt s-bănedz tu aestă lumi minciunoasă. Ca atselj tsi cher tută umutea tu lumea aestă, groapa li vindică tuti. (s-avdi di diparti picurarlu tsi bati flueara; Golfu sta pi shcambă, njiloasă, sh-ascultă; mutreashti deavărligalui multu njiloasă) Dză-lj-u, lăi picurare, dză-lj-u, că ti mini undzeashti un cântic njilos. (picurarlu bati flueara) Ah! Ninti ca s-cunosc lumea ghini, va fug s-u-alas ti totăna. Sh-voi lilici mushati, tsi va s-vă băgan tu cărună ta s-mi fac nveastă! Tora, ti putsănă oară, va s-mi fac nveastă tu groapă. (apleacă caplu sh-plândzi).

SCENA 8

Golfu, Tashlu

(Tashlu intră peagalea. Chindueashti ninti-ali Golfu. Mutreashti cătă Golfu cu multă njilă că sh-alăxi mintea. Golfu s-toarnă sh-mutreashti Tashlu cu agrimi sh-nu dzăc tsiva, ni un, ni-alantu, ti putsănă oară)

Tashlu: (njilos) Năpoi mi turnai la shoput iu beam apă năoară, ca s-beau năpoi ca s-astingu shi s-vindic dorlu-a meu. Năpoi vinj sum arburli atsel iu multi ori nă arătsim sum aumbra a lui. Vinj năpoi, la trandafila-atsea mushata, mini prudotlu a vreariljei. Ah! Ashteapti-mi ca să stau sum aumbra a ta năpoi. Stepsul a meu easti multu mari, ma easti inima-a ta cama mari di stepsul a meu. (Golfu mutreashti cătă Tashlu ca cu bun) Golfo, cătse nu mi zburăshti?

Golfu: (cu njilă mari) Ma tsi vrei? Tsi caftsă di la mini?

Tashlu: Caflu haraua tsi chirui, lunjina cu cari videam. Caflu Dumnidzalu tsi-l chirui di trei-patru dzăli, sh-tora-l caflu năpoi ca s-mi ncljin la el. Aestu stepsu a meu easti multu mari, vinj ca si-ts caflu ljirtari, Golfo!

Golfu: (cu dultseami sh-njiloasă) Tsi caftsă? S-ti ljertu?

Tashlu: Golfo, tini eshti anghil, sh-anghililji vărăoară nu lj-acatsă inatea. Eshti ca lutseafirlu di tahina tsi nyiliceashti tu lumea aestă. Ti-atsea, un anghil ca tini va s-poață s-mi ljartă.

Golfu: (cu zboară njiloasă) Ti ljertu, Tasho!

Tashlu: Mi ljertsă! (cu bratsăli dishcljisi neadzi cătă Golfu) Cu tută inimă sh-cu tut suflit, Golfo?

Golfu: Cu tută inimă, Tasho!

Tashlu: Golfo, tini undzeshti cu Hristolu tsi-l băgară pi crutsi sh-cari dzătsea: "Ljartă-lj o, Dumnidzale". Sh-tora las s-yină, pi tron s-mi bagă, că vărăoară nu va s-mi bat di ningă tini! (s-toarnă cătă Golfu tsi-l mutreashti njiloasă) Golfo, tora scoală s-nidzem la mă-ta cari n-ashteaptă cu cărunjli etimi! Tuti soatsăli a tali n-ashteaptă cu harauă sh-cu căntitsi pi noi doilji. Aidi s-nidzem.

Golfu: (ciudusit, ca chirută) Iu va s-nidzem?

Tashlu: La bisearică, cărunjli s-nă băgăm, preaclji doilji s-nă fătsem.

Golfu: Nu ashteaptă ca să scoată lilici sh-peji shi s-facă poami arburli atsel uscat tsi lu-agudi rufeea. Easti multu amănat! (cama cu boatsi) Multu amănat! (lj-yini scutidi, bagă mână pi frământ) O, Dumnidzale!

Tashlu: (aspăreat) Ma Golfo, tsi pătăsăsh?

Golfu: (mutreashti deavărliga cu ocljilj agri) Tsi scutidi s-featsi! Cum cheari lumea dinintea-a mea! Tsi locuri sunt aesti? Cătă iu mi aflu mini aoatsi?

Tashlu: (multu-aspăreat) Golfo, tsi nj-avush?

Golfu: (treambură) Tsi arcoari fatsi! Nji ngljitsarā cicioarili!

Tashlu: (s-aproachi di Golfu) Suflit, Golfo, tsi avush?

Golfu: Fudz, fudz agonja di-aoatsi cā yini furtună mari! Va s-neacă lumea. Va s-plângă dada ti hilji, sh-hilja ti dadă. Mutrea Dumnidzālu cāt s-agri. Mutrea, Tasho, māratslji pulj tsi fug! O, māratslji!

Tashlu: Golfo, ai s-fudzim dit aestu loc iu vedz ahtāri ciudii! (neadzi ca s-u lja di mănā).

Golfu: (canda s-aspari, sh-cu inatī) Diparti! (l-mutreashti pi Tashlu) Ma tini cari eshti? Nacā eshti harlu tsi vinjish s-mi ljai, atime, cā escu njicā sh-nimārtatā? Nu băgai cārūnā nginga! Fudz di mini!

Tashlu: (cātā lumi cu njilā) Ah, lele! Multu amānat nj-alāxii mintea! Tora tsi s-fac?

Golfu: (ca cu inatī) Ma tsi stai? Nginga aoa eshti?

Tashlu: (veadi cā Golfu nu-l cunoashti) Ma, Golfo, nu mi cunoshti? Mini Tashlu escu!

Golfu: (diunōoarā fatsi canda-l hārseashti pi Tashlu) Ah, da! Tashlu! Tashlu sta dinintea-a mea sh-mini nu-l ved? Am dzāli ca s-ti ved. Ia dzā-nj, mi vrei? Cātse nu mi zburāshti? Cāndu va si s-facā numta? (lāhtāroasā) Ah, Tasho, fug dit lumea aestā! (cama lāhtārsitā) Tasho, Tasho ascapā-mi! Fudz, adu yeatsārli! Fudz lja yitriili shi scoati-nj fārmaclu cā mi nfārmācā!

Tashlu: (ciudusit) Tsi dzāts, Golfo, ti nfārmācash?

Golfu: Cāndu tini mi arisish, chirui tutā umutea, sh-nu vream ca s-bānedz tu lumea aestā!

Tashlu: Golfo, Golfo, tsi fātsesh? Cu ahtari moarti nu apāndāseam vārōarā!

Golfu: (plāndzi) Ma tora, Tasho, bana easti dultsi. Nu voi s-mor, voi s-bānedz! (treamburā cu fricā) Ascapā-mi, Tasho, ascapā-mi! (fatsi cu s-cadā) Ah, harlu, harlu!

Tashlu: (u lja mbratsā) Golfo, suflit! (sta mpadi; ari caplu-ali Golfu tu bratsāli a lui; Golfu easti pi moarti; Tashlu u mutreashti cu lācrinj).

Golfu: (cu boatsea curmatā) Tu bratsāli-a tali, cu harauā mor. Ts-alas sānātati... (Golfu ncljidi ocljilj, moari...).

Tashlu: O, soare, nu ascapitā! Bāneadzā, s-nu mi-alash singur tu lumea aestā. Ah, Golfo! Golfo! Golfo! (Tashlu alasā Golfu peanarga mpadi; s-amānā putsān; mutreashti pi Golfu sh-plāndzi; ashteardzi ocljilj; easti ncrutsiljat ngingā nāsā sh-dzātsi) Golfo easti moartā! (cama cu boatsi) Sh-cai u vātāmā? Mini! mini, tsi macā s-dishcljidā cheptul a ljei va s-aflā nuntru cadurlu-a meu. Mini, tsi prindea si-lj bag cārūna, sh-preaclji s-nā fātseam, mini-lj băgai cārūna di moarti!

(s-toarnā cāi soari) Tini, soare, di cāndu ti băgā Dumnidzā ca s-aruts lunjina a ta pi ahtari prudot ca mini? (agudeashti loclu cu cicioarili) Tini, loc tsi ti cālcām, ia dzā-nj, ai tsānutā ahtari catili ca mini? (s-toarnā cātā Dumnidzā) O, Dumnidzale, tsi stai di nu nj-aruts pira ca s-mi fats shcrum? Voi, muntsā, nu vā ai-āsturnats pisti mini, ca s-mi ngrupats di yiu? Cātā iu hits voi nipārtits fārmaçoasi ca s-virsats fārmaclu-a vostru tu inima-a mea atsea minciunoasā? (canda plāndzi niheamā) Ti mini lumea tutā chiru! Sh-mini stau nginga aoatsi tu lunjina-a soarilui. (apufuseashti shi scoati dit bārnu cātsutlu) Mortu escu sh-tu lumea aestā, mortu sh-tu groapā, mea ma ghini tu unā groapā deadun cu Golfu. (sh-bagā cutsātlu tu cheptu) Mash sāndzili dit inima-a mea poati ca s-lja aestā amārtie a mea. (cadi ngingā Golfu) Aoa, tu bratsāli a tali, deadun, va s-aflām haraua-a noastră tu groapā.

SCENA 9

Golfu (moartā), Tashlu, Tanasula, Yiurgula
(Tanasula intrā deadun cu Yiurgula)

Tanasula: (intrā cu Yiurgula sh-dzātsi di nāfoarā) Ma pānā tora nu s-aflā Golfu? Neshti tsi va s-aibā pātsātā! (cāt intrā, veadi Tashlu cu Golfu, sh-aurā cu boatsi; arucā cārli glu mpadi shi s-siligheashti cātā Tashlu) Hiljlu-a meu, Tasho, Tasho!

Tashlu: (ninti ca s-lj-easā suflitlu) Tate, s-nā ljertsā! Golfu si nfārmācā, sh-mini singur mi vātāmai. Unā groapā s-fātsets. Aclo s-nā ngrupats doilji!... Deadun...!

Tanasula: (cu njilā) Hilj, Tasho, Golfo! (si scoalā, cu boatsi, sh-mānjli nsus) O, Dumnidzale, tsi slābintsā am faptā ca cu ahtari rufei si-nj disits inima-a mea, tora tu-aushatic! (apleacā caplu sh-plāndzi).

SCENA 10

Golfu sh-Tashlu (mortsā), Tanasula, Yiurgula, Astera
(Astera intrā)

Astera: (veadi Golfu cu Tashlu; armāni ngljitsatā) Golfu easti moartā!

Tanasula: Tu bratsāli a hilj-njui easti! Lumea li mpārtsā, mea s-adunarā doilji tu groapā.

(Cadi pirdelu – bitisita-a Actului V)

EDITURA CARTEA AROMĂNĂ – USA
FUNDATSIA CARTEA AROMĂNĂ – ROMÂNIA

Tiparul : **S.C. INFCON S.A.** Constanța
str. Prof Murgoci nr.1, tel./ fax : 041/ 585627, 580527

Bun de tipar : 04.04.1999. Apărut : 1999.

Hârtie offset : 60 g/ m².

Format : 16 / 61x86. Coli tipar 4.

Rivista di Litiratură shi Studii Armăni

- Anlu 1, Numirlu 1 – 1-lu di-April 1994 – Tomlu I
Anlu 1, Numirlu 2 – 1-lu di Sumedru 1994 – Tomlu II
Anlu 2, Numirlu 1 – 1-lu di-April 1995 – Tomlu III
Anlu 2, Numirlu 2 – 1-lu di Sumedru 1995 – Tomlu IV
Anlu 3, Numirlu 1 – 1-lu di-April 1996 – Tomlu V
Anlu 3, Numirlu 1 – 1-lu di Sumedru 1996 – Tomlu VI
Anlu 4, Numirlu 1 – 1-lu di-April 1997 – Tomlu VII
Anlu 4, Numirlu 2, Partea 1 – 1-lu di Sumedru 1997 – Tomlu VIII
Anlu 4, Numirlu 2, Partea 2 – 1-lu di Sumedru 1997 – Tomlu IX
Anlu 5, Numirlu 1 – 1-lu di-April 1998 – Tomlu X
Anlu 5, Numirlu 2 – 1-lu di Sumedru 1998 – Tomlu XI
Anlu 6, Numirlu 1, Partea I – 1-lu di-April 1999 – Tomlu XII
Anlu 6, Numirlu 1, Partea 2 – 1-lu di-April 1999 – Tomlu XIII

Îrândză Trapti dit Rivista di Litiratură shi Studii Armăni

- C. I. Cosmescu – Biografia-a Ănvitsătorlui D. G. I. Cosmescu (Tom 1)
L. T. Boga – Cu Obdzătslji Anj pi-Anumiri, Ia-mi (Tomlu II)
Thiuhari Mihadash – Catreni (Tomlu III)
George Ghitsea – Dit Tricutlu-a Armănjlor (Tomlu IV)
Pericle Papahagi – Ditseuri ică Isturii Shcurti (Tomlu IV)
Cola Caraiscu – Iconj Armăneshti (Tomlu V)
George Perdichi – Shula Picurarlu (Tomlu V)
S. Galani – Un Mari Puet Elino-Armăn: Kosta Kristalli (Tomlu VI)
L. D. Scrima – Munugrafia-a Hoarăljei Pirivoli (Tomlu VII)
Nacu D. Scrima – Baladi (Tomlu VII)
T. Varduli – Cărtsă tră Soea-a Mea (Tomlu VII)
D. Caranica-Olariu – Scăntealji tu Colasi (Tomlu VIII)
T. Cunia – Bituli 1997 – Un Simpozion tră Standardizari
a Scriariljei Armănească (Tomlu VIII)
Ioan Cutova – Curuna-a Toamnăljei (Tomurli III, IV, VIII)
Marcu Beza (transpuniri: I. A. Ceara) – Doda (Tomlu X)
Aura Pasha – Zboară fără Boatsi (Tomlu X)
C. Cosmescu – Părmiti Armăneshti (Tomlu X)
Thiuhari Mihadash – Oară di Hari shi Alti Puizii (Tomurli I, IV, X)
Theodor Zuca – Tindilini shi Alti Puizii (Tomlu XI)
Ioan Foti – Căntitsi shi Ndoauă Isturii Aleapti (Tomlu XI)
Theodor Zuca – Proză Aleaptă (Tomlu XII)
Mihali Custula – Golfu (Tomlu XII)

Tu Editura Cartea Aromână

- Nicolae Batzaria – Părăvulii – 1989
Dina Cuvata – Zghic di Moarti – 1989
Nushi Tulliu – Puizii – 1989
George Murnu – Bair di Cântic Armănesc – 1989
Constantin Belemace – Dimândarea Părintească – 1990
Dina Cuvata – Sărmănitsa – 1990
Costa Guli – Soneti – 1990
Ilie A. Ceara – Nihita Turnari – 1991
N. C. Velo – Shana shi Ardirea-a Gramostiljei – 1991
Cola Caratana – Ashteptu Soarili – 1991
George M. Merca – Livădzli – Vatră Armănească – 1991
Thiuhari Mihadashlu – Botsli di Didindi – 1992
Dumitru S. Garofil – Cântitsi di-a Paplui Mita – 1992
Nico Ogeacli – Chisă shi Colise – 1992
Vanghea Mihanj-Sterghiu – Trădzleri – 1992
Ionel Zeana – Cântitsi tră Armănamii – 1992
Nicolae Caratană – Pod peste Legende – 1992
E. Stere & M. Bara – Frământuri di Bană – 1993
Tulliu Carafoli – Pirushana shi Furlji – 1993
Zicu A. Araia – Fudzi Haraua di la Noi – 1993
Nushi Tulliu – Murmintsă fără Crutsi – 1993
Vetuța Pop – Poeme, Ed. II – 1993
Andreilu-al Bagav – Carti di Aleadziri – 1994
N. Guli, C. Guli, I. Zeana – Balada Livezilor – 1994
L. Blaga (transpuniri: I. Zeana) – Puizii Aleapti – 1995
D. A. Pariza - Fucurina Neasteasă: Poemi Armăni – 1995
D. A. Pariza - Fucurina Neasteasă: Transpuniri – 1995
Ed. Cartea Aromână - Dicts. Rumân-Armân (Papahagi) – 1995
Justin Tambozi – Originea Aromână a Unor Domnitori – 1995
Vetuța Pop – Poeme * Poèmes, Ed. III – 1995
P. Vulcan (transpuniri: D. Cuvata) - Armăna – 1996
Dimu Tarusha - Lilicea Sândzinată – 1996
Constantin I. Cosmescu – Teatru – 1996
Spiru Fuchi – Soarli Disicat – 1996
Marcu Beza – Proză shi Puizii – 1997
Ilie A. Ceara – Aharistul – 1997
T. Bujduveanu – Romanitatea Balcanică și Civ. Aromânilor – 1997
C. Fudulea – Aeshtsă Armănj – Oaminj dit Pirmiti –
Tom I – Pirmituseri dit Balcanj – 1998
Tom II – Pirmituseri dit Rumănie – 1998
Marcu Beza – Doda (transpuniri: I. A. Ceara & L. Byng) – 1998
Theodor Gher. Zuca – Samaroscutlu – 1999
Zica A. Zica – Marusha – 1999
George M. Merca – Armănamea – 1999